

SVOBODA

РІК XX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 27ГО ЧЕРВНЯ 1912. ЧИСЛО 26. VOL. XX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, JUNE 27, 1912. No. 26

ОГОЛОШЕНЄ.

Отсим подаєсь до загального відома всім відділам і їх членам, принележачим до „Руського Народного Союза", що

XII-та ГОЛОВНА КОНВЕНЦІЯ „РУСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА"

відбуде ся

в місті Wilkes Barre, Pa., почавши від дня 9-го вересня 1912 року.

Згідно зі статутами Р. Н. Союза, кождий відділ Р. Н. Союза, котрий сповнив всі приписи і постанови, приписані статутами тої Орґанізації, має право вибору делеґата на Конвенцію. — Вибір делеґатів має відбутись протягом місяця липня с. р. так, щоби до 9-го серпня (August) с. р. всі делеґати були вибрані, як також їх імена і адреси були заслані до Головного Уряду Р. Н. Союза.

Ні один відділ Р. Н. Союза, котрий не був членом Орґанізації що найменше шість місяців до речинця вибору делеґатів, не має права до вибору делеґата. — Ні один відділ Р. Н. Союза, котрий не сповнив всіх своїх обовязків супроти Орґанізації і її статутів, як: неплаченє точного і повного розмету, (§ 147 новий статут), приниманє членів до відділу а до Р. Н. Союза ні, або на оборот, (§ 270 новий статут), невиконуванє припорученъ Головного Видилу Р. Н. Союза (§ 271, буква б, новий статут), не має права вибору делеґата, згідно зі статутами Орґанізації (§ 9 новий статут).

Ніякий відділ не може вибрати за делеґата такого члена, котрий є рівночасно чи то головним чи місцевим урядником иншої подібної орґанізації.

Відділи, котрі мають право до більше як одного голосу, застосують ся до § у 18-го новий статут, як також до § у 17-го новий статут.

Делеґатом на Конвенцію може бути вибраний кождий член Р. Н. Союза, котрий є що найменше 6 місяців членом того відділу і Р. Н. Союза та вміє читати і писати. — Відділи, котрі не хотять висилати делеґатів, а хотіли би, щоби їх відділ був заступлений, мають застосуватись до §-у 15-го новий статут.

Місце конвенційної галі, як також порядок Конвенції буде оголошений пізнійше.

McAdoo, Pa., June 20. 1912.

Д. КАПІТУЛА, гол. предс., **А. ШАРШОНЬ**, гол. касієр. **С. ЯДЛОВСЬКИЙ**, гол. секр. фінанс., **Т. ЛАБОВСЬКИЙ**, гол. секр. рек.

ВІД ГОЛОВНОГО УРЯДУ Р. Н. СОЮЗА.

З нагоди наближаючої ся XII-ої головної Конвенції Р. Н. Союза отсим подає ся до відома усім членам Р. Н. Союза, як слідує: орґан тоїж орґанізації, „Свобода", буде приймати від кождого члена і оголошувати друком усякі передконвенційні проекти і уваги, але тільки маючи на увазі добро і розвій орґанізації; проекти, які вносилиб поміж членів роздор і колотнечу або служили якимсь партійним цілям або мали полїтичну закраску, безусловно не буде містити ся.

МекАду, Па. 20. червня 1912.

Гол. Уряд Р. Н. Союза.

Справозданє

Головної Контрольної Комісії, відбувшої ся на днях 17., 18., 19. і 20. червня 1912 р. зі стану маєтку Р. Н. Союза.

I.

З послїдного засїданя Контр. Комісії позістало в Касї Р. Н. Союза готівки	91.961.84
В лютім приходу було	14.224.25
в марцю „ „	23.643.53
в цьвітню „ „	17.585.30
в маю „ „	20.559.29
Разом прихід	167.974.21
В лютім розходу було	11.925.11
в марцю „ „	20.540.52
в цьвітню „ „	17.081.09
в маю „ „	17.415.68
Разом розхід	66.962.40

Зіставленє:

Доходу було	167.974.21
Розходу було	66.962.40
Остає готівки	101.011.81

На сю суму знайдено в банкових книжочках:

Фонд сирітський	46.865.74
Фонд резервовий	30.798.69
Фонд народний	5.124.77
Фонд бідних	7.530.64
Фонд еміграційний	2.735.45
Фонд розпорядимий	12.228.23
Разом	105.283.52
В банкових книжочках є нескешованих чеків на	4.974.01
Лишає ся	100.309.51
Протестовані чеки	358.50
У касієра готівка	343.80
Разом готівка виносить	101.011.81

II.

РУСЬКИЙ МОЛОДЕЧИЙ СОЮЗ.

З послїдного засїданя остала готівка	14.837.78
В лютім доходу було	431.71
в марцю „ „	432.39
в цьвітню „ „	410.46
в маю „ „	385.49
Весь дохід	16.497.83
В лютім розходу було	37.00
в марцю „ „	383.00
в цьвітню „ „	215.00
в маю „ „	86.00
Весь розхід	721.00

Зіставленє:

Доходу було	16.497.83
Розходу було	721.00
Лишає ся готівки	15.776.83
На банковій книжочцї знаходить ся	15.807.83
З того незміняний чек на	31.00
Готівка	15.776.83

III.

За рент дому Р. Н. Союза: з переносу	1.606.75
Лютий і марець	346.00
Цьвітень і май	414.00
Разом	2.366.75
За інсталяцію заплачено	256.64
Остає готівка	2.110.11

IV.

„СВОБОДА".

По послїдній контроли зістало готівки	2.499.49
В лютім доходу було	274.31
в марцю „ „	2.199.71
в цьвітню „ „	2.254.63
в маю „ „	1.810.35
в червню „ „ до 15.	2.190.76
Весь прихід	11.229.25
В лютім розходу було	1.416.41
в марцю „ „	2.544.23
в цьвітню „ „	1.645.45
в маю „ „	1.621·27
в червню (до 15-го)	1.251.20
Весь розхід	8.478.56

Зіставленє:

Дохід	11.229.25
Розхід	8.478.56
Остає	2.750.69
На сю суму є на банковій книжочцї готівкою	2.075.97
Незкешованих чеків на	10.83
Готівка	2.065.14

Отже:

Після книги менаджера готівка виносить	2.750.69
На се складає ся готівка в банку	2.065.14
В руках менаджера знаходить ся готівка	685.55
Разом	2.750.69

V.

Весь маєток Р. Н. Союза виносить:

Готівка Р. Н. Союза	101.011.81
Дім Р. Н. Союза	13.500.00
Готівка Молодечого Союза	15.776.83
Готівка Свободи	2.065.14
Вартість друкарні Свободи	18.155.00
Рент дому	2.110.11
Разом	152.618.89
Відтягнувши з тої суми фонд сирітський	46.865.74
Дійсний маєток Р. Н. Союза виносить	105.753.15
Довги за адвертайзменти і роботи від членів і нечленів	393.19
Довги за адвертайзменти календарів з 1910 р. $8.00, з 1912 р. $15.00. Разом	23.00

D147

Jersey City, N. J. June 20, 1912.

о. В. Балог,
Т. Каськів,
К. Поступак.

Лесь

преславний гайдамака.

Гей, у Луцьку, славнім місті,
Там зійшлось не сто, не двісті,
А зібрав ся люд увесь:
Подивитись кожен хоче,
Як то смерти тут доскоче
Гайдамака славний Лесь.

Вже збудовано й помости,
Де дають страшної хлости,
Кат з сокирою стоїть;
Круг помосту, — то не жарти! —
Вояки пильнують варти —
Шабля в кожнього блищить.

Бакаляри*) і рахмістри,
Инші лавники**) і бурмістри
З патерицями в руках;
Швець, зірвавшись од роботи,
Недошиті кинув боти, —
Поспішає так, що страх!

І дівчата полохливі,
Молодиці уродливі
І перекупки міські;
Мов метелик між квітками —
Між дівоцтвом і жінками
Вють ся жевжики меткі.

А в передній самій лаві
Страх моторні і цікаві
Дівка Хима й жіночки.
І про Леся, що він злючий
І рудий і поганючий,
Їх лепечуть язики.

Хима, дівка соромлива,
Додає й свого ще дива:
„Кажуть, кров людськую пє!...
Бо як їсти сяде тільки, —
Джура***) крови — не горілки
Повний кухоль подає".

— „От собака! От котюга!" —
Верещить одна і друга...
Аж уразгукають: „Цить!"
Вся жінота поніміла!
Бий тебе небесна сила! —
На помості Лесь стоїть.

Стан високий, вус козацький,
Чорні брови і юнацький
Погляд сьміливий, палкий:
Так тим поглядом проймає,
Мов у душу зазирає,
Мов звелїти хоче їй.

От як люди набрехали!...
А пан возьний взяв шпарґали
Та й почав читати з їх,
Що сей Лесь є гайдамака,
Престрашенний розбишака,
Наробив гріхів тяжких:

Розбивав панів добреньких,
Убивав ксьондзів сьвятеньких,
Забирав жінок, дівчат,
І за сеє по статуту
Тую „голову зопсуту"
Відрубати має кат.

„Раз на сьвіт родила мати,
Тільки раз і помирати!" —
Лесь як гримне у той час:
„Прощавайте, громадяне!...
Ну, катюго! сили стане,
Щоб утяти шию враз?"

Нахилив ся до колоди,
Кат сокиру в гору зводе...
Щось тоді як закричить!
Оттакого ще вам дива:
Хима, дївка соромлива,
На помості вже стоїть.

„Пострівай, катюго клятий!...
За дружину Леся взяти
Хочу я... його пустить!"...
Вся громада заніміла
З дива Химиного діла.
Кат не знає що робить.

Але возьний ані гадки:
Артикули зна й порядки
І рече судовий пан:

„Коли дівочка учтива
Взять забійцю, милостива,
У малженський схоче стан, —

То і право, і статути
Нам велять те слово вчути
І декрет такий вчинить:
Зараз їх обох узяти,
Швидче в церкві повінчати
Та й на волю відпустить".

Кат сердитий зажурив ся,
Люд, зрадївши, звеселив ся,
Хима рада, аж скака!
Лесь поглянув на дївчину —
Занялась... „А скинь хустину:
Гляну — дївчина яка".

Хустка впала. Та й негарна!...
І руда, і нечупарна,
Ще й курпатий ніс чудний...
„Як такую взять почвару, —
Краще вже приймати кару...
Кате! гей, рубай мерщій!"

Гуп сокира на колоду!...
Скрик озвавсь серед народу...
Покотилась голова...
Кат радіє, звеселившись,
Люд похнюпивсь, зажурившись,
Хима пада й зомліва.

Ой за Луцьком, містом славним,
Та й звичаєм стародавним
Поховали козака:
Там долина — гей широка,
Там могила — гей висока,
Гей висока і стрімка!

Вітер віє по долині,
Розхиляє лист калини,
Що у Леся в головах;
І сїда орел крилатий
На могилї спочивати,
Налїтавшись по степах.

Сяє з неба сонце ясно,
І цвите калина красно,
А красу козак любив!...
Добре там йому лежати:
Все прибралось в пишні шати,
Соловейків чути спів...

Борис Грінченко.

---

*) Вчителї. **) Радні.
***) Слуга.

Дописи.

З Taylor, Pa.

Читаючи нашу часопись „Свободу" найде ся у нїй майже зі всїх плейзів, де тільки жиють наші Галицькі Русини, дописи про їх житє бутє на вільній американській земли.

А що вже немалий час минув, як і про наш плейс не було дописи в „Свободі", тому я набираючи відваги позволив собі взяти за перо і написати хоч кілька слів. Бо якось нещасливо склали ся обставини на нашім плейзі, що мимо дуже многих проб в просьвітнім напрямі між нашими людьми, не прийшли ми до сего пересьвідченя, що початок кождої праці просьвітно народної між американськими Русинами повинен зачинати ся від школи.

Як дїтей наших не призвичаїмо до рідної мови, історії, пісні, молитви, обряду, одним словом до всього щиро-руського, то в такім разі цїла наша праця просьвітна і патріотична між дорослими буде мати тільки хвилеве значінє.

А щоби почутє руськости і любов до всього, що рідне, удержало ся між нашим народом в Америці як найдовше, треба зачинати від діточок.

Наш плейс від давна мрів про школу. Були навіть проби в тім напрямі і тільки успіху було дуже обмаль із сеї простої причини, що дітвора наша нидїла без школи, а тим самим і родичі не дуже то горнули ся до таких починів.

Недавно тому навіть за почином кількох одиниць з місцевої читальнї спроваджено до Тейлору учителя, п. М. Корикору; зібрано трохи гроший на платню і сейчас зачали ся проби сьпіву, сходини і т. д. Так щож; п. М. К. покинув Тейлор, пішов шукати ліпшого кусника хлїба, а гарні почини заснїгили ся в самім зароді.

Тепер ми вступили на зовсім иншу дорогу і маємо повну надію, що наше діло зачате в імя просьвіти діточок, буде розростати ся і потягати за собою инші почини просьвітної роботи.

Наш Тейлор, як звісно, належить до парохії в Скрентон. Скрентонський парох, о. Волод. Державрука, від давна щиро інтересував ся нашим плейзом, приїзджав до нас досить часто і з тих спільних нарад вийшло загальне бажанє школи.

Щоб сею справою заінтересувались найширші круги, скликали тутешні парохіяни велике віче на день 5-го мая, в неділю вечером.

На тім вічу, під проводом о. В. Д., застановили ся численно зібрані Русини над справою школи і рішили всїми силами довести до якогось ладу. І так стало ся. Парохія причинять ся до справи шкільної щомісячним датком в сумі 12 долярів, а прочі видатки покривають тейлорські Русини добровільними жертвами. Комітет шкільний наглядає над гарним веденєм школи. До сего комітету належать: Пантелеон Головчак, Михаїл Гайдук, М. Федорів, Н. Марущак, С. Сенюк, П. Молодечий, А. Тиханевич, Ф. Шумейко, І. Грабець, Н. Грицїв, П. Обаль і І. Терпеливець. Від двох тижнів наука відбуває ся правильно.

Учить п. Петро Кирилюк і о. В. Державрука. Справлено гарні лавки і всьо потрібне до веденя школи. Діточок до тепер вписало ся до 25. І так по довгих непокоях, по довгих безуспішних, прямо шкідливих партійних борбах, наступив зворот до ліпшого. Бо в якім як в якім ділі, а в справі школи сподїємо ся, що згуртують ся всї щирі Русини без ріжниці на політичні переконаня. За школою піде без сумнїву заложенє читальні, за читальнею зорґанізованє руського елементу в щиро руську згідливу родину. Дай Боже, щоби ми всї Тейлорчане разом при спільній праці, могли в будучности повеличати ся своїм власним шкільним домом.

Бо „в своїй хатї, своя правда і сила і воля"...

Никита Марущак.

З Providence, R. I.

Просьба до Товаришів Русинів з Красного, пов. Скалатського

Від двох лїт тягнесь справа будови дому „Читальняного" в Краснім, і за той час наші братя вспіли вибудувати величавий дім читальняний серед найтяжших обставин.

Однак помимо шаленої кирині ворогів наші бідні братя з остатного тягнули ся, аби двигнути народню сьвятиню і тим показати, що ще не завмерло в них народне почутє тай гідність, і сим вказали, що усї інтриґи ріжних комісарів пішли в нівеч, а ті кайдани, котрі обертали на наших братів — тепер обернуть ся на них; а тим оружієм — як раз буде читальня.

Однак на домі читальнянім тяжить ще пару сот корон, а довг мусить бути сплачений, бо в противнім разі усьо піде в нівеч тай і праця піде марно; а того тільки бажалиб наші віковічні вороги. Ми не сьмісмо до того допустити, аби вороги ликували ми мусимо допомочи, бо дім читальняний в Краснім, се буде сонце, котре своїм проміннєм і лучами пробє закаціпщену пітьму в цілім повіті Скалатськім.

Тож в тій цїли завязав ся комітет в Providence, R. I. до збираня жертв.

І кличемо до Вас, Дорогі Товариші і Товаришки! Допоможіть хоть маленькими датками, бо се єсть вспільне добро. Ви уже нераз жертвували тож еще і сим разом жертвуйте після змоги, не допустїть аби наші Товариші з Красного самі не простягали до Вас руки.

Всякі жертви просить ся посилати на руки касієра Комітету під адресу: Николай Пшоновський 148 Blackstone St. Providence, R. I. Імена усїх жертводавців оголосить ся в часописи. Хто зараз дає — той дає два рази.

За комітет:

Омелян Рекрут,
Микола Пшоновський,
Михайло Сьвідер.

ВИКАЗ ЖЕРТВ НА „УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ" В НЮ ЙОРКУ.

Іван Ганц (чл. Просьвт.) О. Шеремета (чл. Січинськ.) Н. Бабій (чл. Гайд.) зібрали на весїлю у В. Яремчишина: $1.00 від п. Яремчишина і меншими датками. Разом - - - - -	5.71
Юль. Кузїв і Апольонія Боренько (чл. Укр. Волї) зібрали на весїлю у Н. Загадойка - - - -	3.61
С. Сєнтий (чл. Просьв.) зібрав меншими датками -	50
Петро Чупровський (чл. Помочи в Чуж.) зібрав меншими датками - - -	1.20
Йосиф Ґулич (чл. Пом. в Чуж.) зібрав меншими датками -	1.35
П. Яремчук зібрав на весїлю у п. Сломіньского - -	1.50
Разом . . .	$13.87
В числї 25. „Свободи" було оголошено	$670.12
Всего	$683.99

Всякі жертви упрашає ся висилати на руки касієра: D. Pidhirnyj 406 E. 6-th St. (II fr.) New York City.

Спеціяльних поквітовань на надіслані жертви видавати ся не буде, позаяк оголошенє тих в „Свободі" повинно вистарчати цілковито для ласкавих жертводавців. Всякі рекламації упрашає ся вносити на руки предсїдателя на адресу: I. Romanyszyn 530 E. 16-th St. New York, N. Y.

ЗА ВИДІЛ:
Ілія Романишин, предс.,
Д. Підгірний, кас.,
В. Білинський, фін. секр.

ЗАВІДОМЛЕНЄ.

На будуче просить ся всїх П. П. Відділових урядників, присилати „білї" на всї похоронні кошти, за котрі Від. ручить та які жадає, щоби Р. Н. Союз йому виплатив. Котрий Відділ, або його уряд не зробить сего, Р. Н. Союз не виплатить йому похоронних коштів. Так само просить ся подавати точні адреси спадкоємців на посмертних актах.

Д. КАПІТУЛА, предс.

Усїх Вп. п. місцевих секретарів відділів Р. Н. Союза просить ся братські оголошеня в справі мітинґів призначені до друку в рубриці „Рух в відділах Р. Н. Союза" присилати в сей спосіб, щоб вони найшли ся в редакції найпізнїйше в понедїлок рано того тижня, у якім мають бути поміщені в часописи. Усї оголошеня, які прийдуть до редакції пізнїйше як в понедїлок, не будуть поміщені скорше аж на другий тиждень.

Олекса Стороженко. 2)

Марко проклятий.

(Дальше).

— Не знаю, як тобі і казать. Ог слухай, не багацько росказувать. — Закохав ся я в дівчину, в нашому таки селї, і хотів одружитись, так батько моєї судженої не згодивсь. „Дівча", каже, „ще молоде, та й ти молодий, іди собі у кіш, повештаєш ся тамечки років зо три, покоштуй гіркої, і коли Господь приведе вернутись, то ми тогдї вас і одружим". Моя ненька, — батька у мене нема, вмер, — дуже вбивалась, однак не одмовлювала: „іди, каже, синку, коли так треба, нехай тобі Бог помагає, бо й батько твій там був; придбаш і ти собі козацької слави". Так ото теперечки і повертаюсь до дому; придбав, як кажуть, і тієї слави; так запорожцї, — матері їх ковінька, нехай здорові будуть! — таке прізвище приложили, не знаю як і ненцї казать: Кобзою прозвали, от що!... Вже було почали Підковою звать, бач, підкови розгинаю, а тут минї на лихо нечиста мати кобзаря принесла; сьпівав собачий син, співав, та й поклав кобзу, а я не доглядів ся де вона, сїв на неї та й потрощив діявольську личину; от мене і прозвали Кобзою. Оттаке, бач, прилучилось.

— Не жури ся, козаче, не прізвище прославляє чоловіка. а чоловік прізвище; не за горами і той час, як розкинеть ся широкий простор задля козацького герця.

— Була така чутка і у нас в коші перед моїм виїздом; прибіг з Чигирина військовий писар Хмельницький, лагодились збірать раду... Хотїлось і минї зостать ся, так дївчина-ж, козацьке слово...

— А дуже ти кохаєш ся в своїй дївчині?

— Як би не дуже, який би його біс і покинув Січ!

— А хто тобі поручить ся, що вона і досї тобі вірна, і досї тебе кохає?... Вернеш ся, а вона ще красча стала, вирівнялась як біла тополя, тільки вже не твоя, а другому досталась... Що ти тогдї робити-меш?... Кажи!..

— Тогдї-ж то й буду казать.

— А буває, що сама-же ненька нараїть сужену свого сина одружитись з другим... Що-б ти тогдї зробив, як-би з тобою скоїлось таке лихо?... га?..

— Неподобне вигадуєш; де-ж ти чув. щоб рідна ненька втопила долю своєї дитини; та й дївчина, котра коха свого суженого, скорійше вмре, як з ким иншим одружить ся. Коли-ж з такою розвела, як ти кажеш, то й добре зробила; шукай собі иншу, вірну дружину...

— Знайшлась та инша, рідна сестра, — сама-ж кинулась заспокоїть побіденного*). Се-ж її й голова в торбі!...

— Рідна сестра! — обізвав ся Кобза, важко зітхнувши, — та й гарна-ж, на віки гарна!

— А коли-б ти, козаче, побачив сю голову на повних плечах, на стройному стану, коли-б вона глянула на тебе живими очима, почув би її голосок, і устонька, як маківка червоні, стулились з твоїми устами?...

— Ну годі, ка-зна що вигадує, та ще й проти ночи!...

— Облила вона пошарпане серце — росказував чоловік, не слухаючи Кобзи, — дрібною сльозою живущої і сцїлющої води і на який час загоїла його. та загоїла на превелике лихо: загорілось воно знов коханням, люто, скажено загорілось, і усього мене запалило... І в той час як гориш тим пекельним вогнем і жадоба палить твоє нутро. з неба, з самого раю, бризнула роса; чи вдержав ся-б не напить ся тієї води?...

— Та ну тебе к бісу, — скрикнув Кобза, затикаючи вуха: — страшно тебе й слухать! — Що ти мене на покусу підводиш, чи що? Лучше ти минї скажи, який там бісяка сидить у твоїй гемонській торбі. що вона така дуже важка? Здаєть ся, дві голові не багацько заважать?

— Що в мене в торбі? — озвав ся чоловік. піднявши голову: — нечистая моя совість!...

— Совість?... Оттаке ще вигадай!

*) побіденний — бідолашний.

— Совість тяжкая, важкая, невсипущая, що не дає минї спокою, гризе мене і день і ніч, вже більш як пів віка ношу ся з нею і до кінця сьвіту, до страшного суду буду носить ся, поки не зробить ся вона легенька, що й мала дитина її підійме...

— Коли-ж вона полегшає?

— Тогдї, як добрими дїлами покрию превеликі і тяжкії мої гріхи, а без сього не прийме мене нї земля, нї само пекло...

— Шкода, бачу, — пробубонів Кобза. Потім, з перегодом, спитав: Здавалось, казав, що й ти був січовиком?

— Був.

— Як же тебе там звали, чи не чув чого про тебе й я?

— Так звали, як піп охрестив, другого прізвища минї не прибрали.

— Яким же іменем тебе піп охрестив?

— Марком.

— Те-те-те, чув, багато де-чого чув! — казав Кобза, витріщившись на чоловіка: — чи не той ти Марко, що товк ся по пеклу?

— Той самий...

II.

Піднялась роса і як серпанком вкрила степ; небо потемнїло, зорі вияснились; ніч тепла та пахуча простягла чорні крила і всю землю пригортала і тулила, неначе ненька свою дитинку до грудей. Все живе затихло, примовкло, тільки совп та пугачі лїтали над головами Кобзи і Марка, скиглили, пугикали, та й ще більш додавали суму. На темному небі чорним обрисом виявляв ся з боку Марків вид, і видко було, як підіймались його груди, і чутно, як важко він дихав. Боязко глядів на його Кобза, в його душі змінялись то жаль, то погорження; здавав ся він йому і харпаком і побіденним. Задивившись на його, забув він і голод і свою втому.

— Може-б ти, чоловіче, червяка заморив? — спитав Кобза: — у мене є важні чабаки!*)

— Мого червяка нічим не замориш. — озвав ся Марко.

— Чи не хочеш глитнуть горілки? і горілка у мене є.

— Напоїла вже мене лиха доля, буде з мене!...

— Чого-ж так важко дихаєш, занедужав, чи що?... Засни, спочинь, воно й полегшає!

— Засни, спочинь... — обізвав ся Марко, ніби усьміхаючись: — нема для мене на сїм сьвітї нї сну, нї спочинку; я вже забув, коли й спав...

— Хиба-ж так давно?

— І батька твого ще не було тогдї на сьвітї...

— Як же ти на сьвітї божому отсе живеш; не сплючи?

— Намісць сну я що суботи вміраю й оживаю, щоб знов вмірати!

— Сьогодня, здаєть ся, субота — усьміхаючись сказав Кобза: — побачимо, як же ти вмірати-меш!

— Бодай не довелось тобі бачить...

— Де-ж твоя душа вітає, як ти вмреш, коли, як і сам кажеш — що й пекло її не прийма?

— Моя душа тимчасом лїтає по сьвіту, та збирає мої тяжкії гріхи і зносить у сю торбу, — і Марко озирнув ся на свою торбу.

— Не-віть що й вигадує, — бубонїв собі під ніс Кобза, а самого як морозом окотило, неначе за комір хто хапав... Здавалось йому, буцїм і одрубані голови ворушились в торбі і шепотїли між собою... Однак, щоб не виявить свого суму, він ще, по запорожському звичаю, і жартувать став.

— От бач, — каже, розвязуючи свою сунку,**) — щоб твоя торба полегшала, тобі треба каятись та спасатись, а минї так добре їсти та запивати.

Та се кажучи і почав чабака трощить; уклав і другого і третього, а далї глитнув з пляшки на потїху***) горілки, та, викресавши вогню, запалив люльку. Марко не промовив до Кобзи слова й не озирнув ся. Чим дальш заходила ніч. тим важче він дихав, тим гірше гризла його нудьга; бідолашний не знаходив собі місця: ґедзав ся, буцїм підпалювали його вогнем, і трепотїв, неначе трясця його трясла. Кобза налагодив ся було цїлісїньку ніч не спати, щоб про

*) Чабак — лящ (риба).
**) Сунка — торбинка.
***) На потуху — на конець.

всяк случай бути на готові; а не вспів добре смикнуть люльки, як вона випала з рота, голова схилилась на сунку і втома неначе лещетами стулила його тїло...

— Ненько... Зїнько!... — пробубонїв він, потягуючись, і захріп, та не на довго.

О півночі заколихалась і затурготїла під ним земля, гук і галас розбуркали його. Схопившись він озирнув ся на округи і од жаху окамянїв. Перед Марком стояла старенька бабуся і дуже гарна молодиця з дитинкою на руках. Стара грізно дивила ся на Марка: її очи як вогнем палали, скуйовдане і розпатлане волося, біле як молоко, розвівалось вітерцем, підіймалось, ворушилось, неначе купа гадюк; а дївчина висока, сановита, схиливши голову на груди, тулила до себе дитинку. — Кобза тільки скинув на їх оком, зараз пізнав Маркову матїр і сестру. Невеличка скибка місяця похмуро осьвіщала виходцїв з того сьвіту. Марко ледві державсь на ногах; волося піднялось до гори, піна била з рота, у грудях і ревіло і стогнало...

— Зникніть, одкасніть ся від мене! хрипів він, одмахуючись руками; — доки ви будете карать мене?

— Поти, — заголосила мати й сестра, — поки не спасеш своєї душі і наших душ, загублених тобою!

— Що-ж минї робить на сьвітї?... Хиба не бачите моєї працї, хиба вам ще мало моїх лютих мук?... Рідна ненько. сестро, змилуйтесь, дайте минї бідолашному спочинку хоч на одну тільки часинку!

— Нема нам спочинкку, не буде й тобі! Ратуй себе, ратуй і нас!

— Тату, тату! — запищала дитинка, простягуючи до Марка рученята: — ратуй, ратуй!...

— Ратуй себе і нас! — загомоніло по степу, і із землї піднялись купи мертвецїв, простягаючи до Марка кістляві руки, і всї зблизились до його...

— Зникніть! одкасніть ся!! — заревів Марко, як віл на ревищі, і вихопивши з під кобеняка черкеський кинжал, замахав перед собою.

— Ратуй себе й нас! — заверещала і застогнала ватага мертвецїв і прожогом кинулась на Марка...

Блиснув кинжал раз, вдруге, і обезголовлені мати й сестра гепнулись об землю. Заколихалась і затурготїла могила, розступилась земля і з глибокої ями, як з води, вирнув дїдизний старець. Біле волося розкинулось по плечах, борода доходила до пояса, і сам білий як крейда, тільки очи тлїли синьоватим вогнем, як горить сїрка. В руках держав він одсїчені голови.

— Батьку, змилуй ся! — скрикнув Марко, ударивши себе в груди.

— Проклинаю тебе, сину, — застогнав дїд, — проклинаю на сїм і на тім сьвітї!

— Проклятий! проклятий! — почулось кругом Марка. і купи мертвяків висунулись з землї і замахали руками. Од сього покрику покотилась луна. і кожда могила одкликнулась: „Проклятий!... проклятий!..."

Дїд кинув Маркові одсїчені голови, і од змаху його рук повіяло холодним чадом. Марко заскреготів зубами, скрикнув, скорчило його судоргами і він бебехнув ся об землю...

У Кобзи, дивлючись на все отсе, здавило серце, у грудях спер ся дух, вся кров захолола, і він теж, як неживий, простяг ся на могилї...

Вже сьвітало, як опамятовав ся Кобза. Важко зітхнув він, одкриваючи очи, на грудях неначе камінюка гнїтила. Згадуючи, що довелось йому побачить у ночі, він добре не тямив і не здужав вбагнуть: чи то йому снилось. чи справдї на яву усе те дїялось. Підвівшись, Кобза озирнувсь, дивить ся, рання зоря вже височенько і схід сонця як жар червоніє. Марко лежав навзнич*), страшно було на його і глянуть: зрячки позакочувались йому під лоб і блищали одні білки, судоргою скривило йому на бік рот, зуби вискалились, а волося стремілo до гори, як буйволина грива. Сестрина голова притулилась до його серця, а матчина запинилась оддалї. Торба лежала порожня. Кобза боязко оглядів Марка. руки його зовсїм охолодїли і ввесь одубенїв; де не взялась та комашня і. чуючи труп, лазила по його виду. До-

*) Навзнич — на-взнак.

торкуючись до його, і у Кобзи похололо на душі.

— Мертвий, мертвий, — бубонїв Кобза, одступаючи од Марка: — бачу, не збрехав, кажучи, що вмре!... Що-ж минї теперечки на сьвітї робить: чи покинуть його, чи підождать, поки оживе? — Кобза замислив ся... Зостанусь, — прошепотів він: — що буде, то буде! Коли оживе, буду йому товаришом, а нї — поховаю; усе-ж таки хоч яку небудь молитву прохарамаркаю над грішним, і не покину його трупу на поталу грачам*) та зьвірю.

Так мізкував собі Кобза, а тимчасом прокинув ся божий мир: застрекотїли коники, засьпівали пташечки, дрохви, журавлї, хохітва, підіймались табунами і летїли за своїм насушним... Сонце ізза гори викинуло золоте проміння і отот лагодилось глянуть на землю. Кобза упав на колїна і став молить ся. Не устами молитва його творилась, а теплою душею; полинула вона до Милосердного і напиваючись Його благодати, забула землю, забула й саму себе... Кобза не скінчив ще молитви, як почув позад себе, що щось затріщало і застогнало. Дивить ся: встає Марко, важко диха і хижо водить мутними очима, а вид його такий-же блїдий, як у мертвого, і так-же стремить і волося до гори. Страшно було дивить ся його мертвого, а ще страшнїйш було бачить, як він оживав... Підвівшись, Марко важко зітхнув і боязко озирнув; найперше кинулась йому у вічи сестрина голова...

— Сестро моя милая, сестро моя любая, — чуло промовив він, дивлячись на неї: — збавив я тобі віку, занапастив долю, і загубив твою душу! — Далї з жахом скинувши оком на матчину голову, скрикнув: „Мати моя рідна, на що ти мене на сьвіт породила, чом мене маленьким в колисцї не задавила?"

З останнїм словом Марко дуже застогнав і почав рвать на собі волося і стусовать себе у груди. Дрібні краплї крови і поту текли по його виду, а з очей не пробилась нї одна сльозинка.

— Годї тобі стусовать себе, — озвав ся Кобза, — од сього не поможеть ся, лучше почни ранок молитвою. От що тобі треба!...

— Не вимолиш, — одказав Марко, схиливши на груди голову. — коли тієї молитви нема оттут! — і Марко приложив руку до серця. Поперечитував я на свойому віку усї акафисти, тропарі, псалми, на память їх вивчив, по цїлісїньким дням і ночам харамаркав. а торба моя од сього не полегшала. Доводилось минї і скарби знаходить; багацько набудовав я церквів, монастирів; багацько роздавав старцям, бідним, неймущим, а ще більш задля того, щоб одмолювали тяжкії мої гріхи, — а торба моя усе таки не полегшала. Чужим словом і чужими грішми не ублагаєш Господа; ті молитви і скарби в нас самих: шукай їх у твоїм серцї, у твоїй душі: коли-ж там нема, то вже нї в кого їх і не позичиш...

— Неписьменний я. так не знаю, яку тобі на се відповідь дать: минї здаєть ся. що на те поле. хоч воно й твоє, не ходи жати, котрого ти не орав і не засївав. Коли у тебе бракує того насїння, позич його у другого. Хоч той другий і не одмолить твоїх тяжких гріхів, так може навчить. як ублагати милосердного Господа. на путь спасеня наведе. от що!...

Марко мовчки зирнув на Кобзу і питливо на його поглядів: видко було. що ся одповідь гаразд таки його торкнула.

— У яку сторону ти йдеш? — спитав він, підводючись.

— До Лихвицї, — одказав Кобза замислившись: — там моя ненька, там моя й суджена...

— Та не там твоя доля! — додав понуро Марко.

— Що було, те бачили, а що буде, те побачимо, — одказав Кобза, махнувши рукою.

— Однак пора рушать: поки не розійдемось, будеш минї товаришом, дорогою побалакаємо.

— Куди-ж ти мандруєш?

— У Лубнї. туди пішов мій шлях.

— Що-ж маєш там чинити?

— Що доведеть ся. Як ти вчора приїхав. той шлях минї привиджував ся: бачив кілька слобід і Лубнї.

*) Грач — гайворон.

(Дальше буде).

КАЛЕНДАР.

ЧЕРВЕНЬ.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
27	Четвер	Елисея, Мет.
28	Пятн.	Амоса, Єроніма
29	Субота	Тихона еп.
30	Неділя	Мануіла
1	Понед.	Липень. Леонтія
2	Вівтор.	Юди ап.
3	Середа	Методія

НОВИНКИ.

Страшний вибух пороху. В державній фабриці оружя в Велєрсдорф, коло Вінер-Найштадт, з невідомої доси причини наступив вибух пороху, наладованого на військовий автомобіль. Маґазин ч. 48, з якого ладовано порох, вилетів моментально у воздух, а з ним всі робітники, що працювали при ладованю. Гук вибуху був такий страшний, що його чули аж у Відни. У Вінер-Найштадт в богатьох домах з приводу вибуху вилетіли шиби, а в одній жіночій школі усунув ся мур. Віденські часописи доносять про вибух пороху в Велєрсдорфі такі подробиці: Доси видобуто 14 трупів. Хід катастрофи був такий: на тягаровім самоході, на який ладовано порох, показала ся нагло полумінь. Наступив страшний вибух. Автомобіль вилетів у воздух. Ціла порохівня знищена. Старший офіціял канцелярійний Денко Адамічка вилетів у воздух, 7 цивільних робітників згинуло на місци. Зі сторожі дві особи тяжко ранені. В сусіднім маґазині амуніції вилетіли всі шиби і поранили около 100 робітників. Одним одноручняком, що їхав недалеко місця вибуху конем, в часі вибуху кинуло о 100 метрів в гору. Він згинув на місци. Наслідник престола архикнязь Франц Фердинанд приїхав з адютантом на місце катастрофи, оглядав ранених, розмовляв з ними і бажав їм скоро виздоровіти. Міністер війни Авфенберґ, намісник Бінерт і шеф секції Кработін прийшли на місце катастрофи, щоби довідати ся про подробиці катастрофи.

Грізні пожари лісів в Британській Колюмбії. Грізний пожар лісів лютив ся недавно в Британській Колюмбії, в околицях над рікою Фразерою і знищив ліси на просторі 110 миль, між Тет Джан Каш і Форт Джордж. Огонь знищив цілковито чотири табори зелізничих робітників і чотири табори інжинірів. Зелізничі робітники брали чинну участь у гашеню огню. Горячо від горіючих лісів було так велике, що сніги на пасмах гір почали топитись і через те в протягу двох днів прибуло у Фразері на три стопи води. Обильні дощі, які опісля упали, положили конець пожарови, однак спричинили, що Фразера, ще більше вісбрала. В горіючих лісах згинули сотки лосів.

Підземна ріка під Вінніпеґом. Д. Й. Скат, мешкаючий в Гейзел Рідж, 19 миль на схід від Вінніпеґу, доносить, що він відкрив у глубині 245 стіп, підземну ріку, що має мягку, приємну у смаку воду, а яка пливе під Вінніпеґом, в північно-західнім напрямі від озера Лейк оф Вудс до озера Вінніпеґ. Він викопав студню аж до сеї підземної ріки, а вода в тій хвилі почала з неї трискати на 30 стіп в гору. Тепер пливе у тій керниці вода рівномірно але скоро. Часом находять ся у ній малі риби, з чого можна вноситити, що ріка випливає з якогось озера. Вода у ній є вільна від усяких мінеральних примішок.

Злодійська шайка молодих дівчат. В Араді на Угорщині траплялися вже від кількох місяців загадочні злодійства. Аж вкінци вдало ся поліції викрити і арештувати злодіїв в особах трох дівчаток від 11 до 12 літ. По довгім заперечуваню признали ся вкінци вони до всіх крадіжий. Сі многонадійні дівчатка впихали ся жебраючи до заможнійших домів і крали, що їм на очи попало. Між иншим вкрали вони золотий годинник вартости 500 корон, брилянтові сережки вартости 2.400 корон і богато инших дорогоцінностий. По переведеній ревізії у родичів сих дівчаток найдено велику скількість крадених річий. Дітий приміщено в приюті, а проти родичів виточено скаргу.

Розрізала тісто мечем Вашінґтона. В Філядельфії відбуло ся недавно весілє панни Й. Ля Борі, котра перекроіла весільний торт мечем „батька американського народа" Вашінґтона. Меч сей дістала молода відданиця від свого батька, котрий дістав його від свого діда, а той послідний, дістав його від самого Вашінґтона.

Батько п-ни Й. Ля Борі, умираючи прикликав їй до свого ліжка і даючи її сей меч, просив її, аби ним перекроїла свій торт, бо се принесе їй щасте. П-на Й. Ля Борі, будучи видко забобонною женщиною, услухала послідної ради батька, однак, чи принесе їй се щасте, то ще велике питанє.

Діяманти в щурячім гнізді. Цікава подія лучила ся в Ніна, в стейті Вісконзін. Сім літ тому пропали п. Ділонґ два діямантові перстені, вартости 200 долярів. Властителька думала, що їх украла її служниця. Недавно тому, казала п. Ділонґ поробити деякі перерібки у своїм домі. Тесля, що занимав ся сею роботою, найшов, зірвавши підлогу, у розі дому гніздо щурів, а у нім два пропавші перед сімома роками перстені. П. Ділонґ переконала ся тепер, що цілком несправедливо підозрівала свою служницю і по тій причині сердечно її перепросила.

Дикі обичаї. В Жиравці під Львовом живе вдова Анна Шавель, над котрою знущав ся в нелюдський спосіб її 28-літний син Сенько, відомий в селі нероба і пиячина. Притокою до безнастанних невзгодин було невдоволенє Сенька з завіщаня покійного батька, що не записав йому маєтку після його бажаня. Сього тижня ледачий парубіка загрозив матери, що її убє. Налякана мати дала про се знати жандармерії в Давидові. В середу пополудни прибув до Журавки жандарм, але Сенько сховав ся перед ним і жандарм не міг йому нічого вдіяти. Вечером відвіз жандарма молодий син Анни Шавель, 23-літний Іван, а щоби Сенько не напав на нього по дорозі, мама також присіла на фірі. Коли вертали в ночи до дому, по дорозі напав на них Сенько з двома иншими драбугами і вистрілив до рідної матери кілька разів! Одна куля влучила в її голову межи очи, але не убила. Візника Івана драбуги побили тяжко боксером по голові. Самі коні привезли покалічених до безтями до дому, де заняли ся ними люди і вислали сейчас до Львова до шпиталю. Нещасній матери лікарі мусять виняти кулю з голови і стан її такий грізний, що ледви чи вона лишить ся при житю. — В Підмихайлю калуського повіта 32 літний господар Іван Струтинський убив в ночи свого 60-літного батька Івана, завдавши йому підчас сну сім ударів в голову. Опісля кинув трупа до керниці, віддаленої о 500 метрів. По слідах крови люди відкрили рано злочин і дали знати жандардерії, котра арештувала небавком злочинця, що найспокійніше спав, відпочиваючи по нічній праци. Звірський син убив батька тому, що той хотів вдруге оженити ся і сина обезнаслідити. — В Германові львівського повіта з приводу весіля парубки побили в страшний спосіб 20-літного парубка з Печеннії, Павла Ількова, діяльного члена читальні „Просьвіти", покалічивши його ножами. Доправили йому так два парубки з Чорнушович, ведені заздростю ізза дівчини. Жертва парубоцького розбишацтва боре ся зі смертю.

Заговір на царя? Берлінська часопись Morgenpost доносить від свого кореспондента з Києва осьщо: Власти впали на слід заговірників на російського царя. Межи заговірниками є високі державні достойники і офіцири, а також богато жінок з аристократичних родин. Заговір сей викрито завдяки одному провокаторови, який зрадив плян. Переведено строгі нічні ревізії в ріжних домах і сверджено, що до заговірників належали високі державні достойники, які стояли близько двірських кругів.

30 людий втопилось. До міста Едмонтону, в Альберті, прийшла вістка, що у горішнім бігу ріки Фрезери, там, де кінчить ся Ґр. Т. П. недалеко від східної границі Британської Колюмбії втопило ся 30 проспекторів, по причині переверненя ся човнів, або тратв. Вислалих туди підприємці будівель Ґр. Т. Ко., Фолі, Велш і Стоарт, щоб вони на виміренім під зелізницю просторі перешукали околицю, чи нема там яких мінералів.

Хрущі вигибають. Французький учений Анрі де Вовель звертає увагу на факт, що маєві хрущі, які при кінци XIX. століття були прямо язвою для садів та огородів, від кількох літ появляють ся в зменшеній скількости. Стверджено, що гибіль тих шкідників розпочала ся в 1898 році. Причини сеї появи ще не цілком звісні. Після досьвідів ученого Распеля, в протягу 20 літ, час житя маєвих хрущів значно скоротив ся. Коли в 1895 р. час їх житя в постаті укриленій виносив пересічно 77 днів, то в 1911 р. виносив вже тільки 42 днів. Распель і другі дослідники доходять до переконаня, що хрущі невдовзї станут ся рідкостю і можна їх буде бачити хиба тільки в музеях.

Сензаційний винахід. Інжінєр Десепеля винайшов спосіб слуханя тонів на велику віддаль. При помочи сього винаходу слухали моряки на помості корабля кн. Монако „Жіронделлє" в Тульоні музику, яка грала на кораблі в Альжирі.

Нагорода за милосердє. Перед кількома днями приїхала до Кляґенфурту, столиці Каринтії, якась старша жінка і зараз таки на зелізничім двірци захорувала. Бідна старушка хотіла поїхати до шпиталю, але мимо просьб і благань ніхто на двірци не хотів помочи безпомічній жінці. Аж надійшов якийсь бідний зелізничий послугач, підняв нещасливу жінку і відвіз її фякром до шпиталю. Незнакома жінка як нагороду за труд вручила послугачеви свою торбину, в якій послугач найшов 30.000 корон в готівці і щадничих книжочках. Жінка ся таки того самого дня вмерла.

Щурі загризли двоє дітий на смерть. В місцевости Троа-Понт, в Люксенбурґу, став ся страшний випадок. Чоловік і жінка, вернувши з ярмарку домів, найшли своїх двоє діточок в ліжку страшенно покалічених і мертвих. При близших оглядинах показало ся, що дітий позагризали щурі, бо навіть кількох виполошили з під ковдри.

Здурив поліцію. На одну з поліційних стацій в Шікаґо прийшов такий телефон: „Пришліть швидко полісменів. Сила неживих людий находить ся під ч. 4846 Southport avenue". Вахмайстер поліції, який одержав сю депешу, велів сейчас запрягти великий віз, всадив на нього кільканайцять поліцаїв і виправив їх на подану телефоном адресу. Місце, означене сею адресою є віддалене о три милі від сеї поліційної стації, і полісмени добре „вигоцкали ся", заки прибули під ч. 4846 Southport avenue. Показало ся, що на тім місци находило ся справді велике число неживих людий; декотрі з них були неживі вже довгий-довгий час... Се „страшне" місце — то цвинтар! Полісмени мало не показили ся зі злости на того весельчака, що так здорово закпив собі з їх „маєстату". Вони вернули з довгими носами на поліційну стацію і здали „докладний" рапорт свому начальникови. Сей почав зараз доходити, з якого жерела вийшла ся „грізна" телєфонічна депеша. Довідав ся, що на поліцію телєфоновано з одної аптики, але хто устроїв собі такий жарт — се вже лишило ся „приватною" тайною.

Московський рубель.

Московський рубель, се гріш вартости менше більше австрійських двох і пів корони. Гріш добре знаний нашим московським провідникам. Сила того гроша влилась до галицької країни і потонула в глибоких кишенях московських чи то пак кацапських політиків. Звісна всю Україну справа міліона рублів, чи то на австрійські гроші півтретя міліона корон, що їх Росія прислала була колись до Галичини на заложенє селянського банку. Кацапські банковці розікрали цілих півтретя міліона корон присланих з Росії, а крім того ще раз тільки мужицьких гроший, вложених до кацапського банку. В остатних роках Москалі прислали не один такий міліон до Галичини і до Буковини на те, щоби наші кацапи мали чим робити свою зрадницьку політику. Та царська політика зводить ся на те, щобу руські краї Галичину і Буковину відірвати від Австрії і прилучити їх до Росії. І вмовляють кацапські політики в наш малосьвідомий нарід, які то гаразди чекають його в Московщині. А знаєте, що то гаразди?

Про ті гаразди сьпівають жалібні пісні наші братя Русини-Українці, що стогнуть під московським ярмом. Такі жалібні пісні сьпівав про ті гаразди наш славний кобзар, Тарас Шевченко. Висьпівував він, як то московські царі запропастили були нашу славну Січ козацьку, нашу славну Україну, як то білі кости славних козаків Запорожців погнили при будові палат московських панів в місті Петербургу, як то ті козаки українські перед московською дичою втікали в краї турецької держави, як стогнали під московським батогом наші руські селяни, як збиткували ся Москалі не лиш над нашими селянами, але й над їх дітьми, ба й над дівчатами і молодицями. Прочитайте Шевченкову пісню про „Катерину“ і закаменіле хиба в того серце, хто не заплаче над кривдою, заподіяною поганими Москалями нашій руській дівчині.

Всьо, всьо до крихти забрали нам московські дупегуби. Була колись славна на весь сьвіт Русь-Україна, славні козаки Запорожці Січовики, що бистрим вірлом в обороні руської віри і народа бороли ся проти Татар, Ляхів і Москалів. Але хитрий Москаль підшив ся лисом і став благати козацької помочи України. І козак-Українець пішов на згоду з Москалем і пригорнув до себе зрадливу гадину. Зовсім як в тій байці про замерзлу гадину, котру добродушний мужик забрав з під корча і заніс до теплої хати, відогрів її, а вона його шпигнула гадючим язиком в саме серце.

От так пристав славний гетьман козацький, Богдан Хмельницький, до Москви зо своїм руським, козацьким українським народом, як рівний до рівного; а лукава Москва, порісши в піре, вхопила Русинів-Українців, тих самих козаків-Запорожців за лоб, а вільний нарід, що що й но вибив ся був з під польської неволі, обернула в своїх крепаків, панщизняків. І не дурно нарід руський склав на того славного гетьмана Богдана Хмельницького пісню: „Бодай тебе Богдане земля не прийняла, щось запродав Україну Москалям поганим...“

Всьо нам забрала Москва. Нашу вольність, наше козацьке войско, наш край, ба й наше руське імя і сама пішлила ся під славне імя руське.

З Москалів зробили ся руссні, свою московську, кацапську мову перехрестили на „руску“, а правдиву руську мову, котрою й до нині говорить наш руський нарід по всій руській Україні, стали заказувати. Дійшло-ж було до того, що нашим руським братам, котрі остали під російським пановань, заборонили навіть писати й говорити своєю руською мовою; хто писав про кривди руського народа в руській мові, як от славний поет Шевченко, того замикали до кримінату, висилали в сибірські безвісти, мучили на смерть. Навіть молити ся не давали по руськи, а наших руських панотців і селян заставили цвенькати молитви з московська.

Тяжкі, претяжкі часи перебув і перебуває наш чоловік на нашій Україні під Москалем. Там в Росії на Україні живе трийцять міліонів наших Русинів, що стогнуть під московським батогом. Тільки одній десятій ледво частині вдало ся видістати з під московської кормиги, то є Русинам в Галичині і Буковині. Але й туди сягає за ними лукава російська, московська рука. Як гайвороне зганяє на сей край московських дурисьвітів, що йдуть на село дурити людий, що підкуплені за гроші, обдурюють наш нарід, вибріхують всякі московські гаразди.

Буде вже тому зверх вісімдесять літ, як частина Галичини і ціла Буковина опинили ся на короткий час під московською нагайкою. Повмирали вже ті люди, що запамятали яким гараздом дали ся були в знаки нашим людям московські посіпаки, за той короткий час. Але знайшли ся у нас несумлінні люди, котрі за Юдин гріш готові брата продати, відречи ся тата й мами. Ті люди, то наші москвофіли, кацапи, що називають себе твердими Русинами.

Таких несумлінних, закаменілих серцем негодяїв, розвело ся тепер десятками, а все за Юдин гріш, за московський рубель, за котрий кождий з них готов в огонь скочити, рідну маму продати. Бож і наплило до їх кишень московських гроший, що крий Боже. От недавно приловили в Галичині такого ватажка москвофілів, Бендасюка по імени, при котрім найдено готівкою шістьсот тисяч рублів, то значить пятнайцять тисяч корон, а крім того рецепісів присланих на його руки на шість тисяч рублів, значить півтора міліона корон.

То таку тільки силу гроший, що самого тільки проценту на рік несе 90 тисяч, найдено присланих на руки одного кацапа, а кілько то гроший прийшло до нього, що про них і слід застиг! А кілько то гроший прийшло почтою і кілько теплою рукою дістали всї инші кацапські проводирі!

За сї гроші вони роблять кертичну, дурисьвітську роботу в Галичині. Там напосів ся на руського селянина польский шляхтич і взяв в наймити кацапів. Двох їх головачів помогли польскі шляхтичі вибрати навіть до парламенту до Відня, а аж девять до сойму. Там їм, здавало ся рай. Ба ні! Наші руські посли розкрили у Відни всю кацапську гниль і хоч не хоч галицькі суди мусїли взяти ся і в Галичині до кацапських запроданців. Отже і замкнули до арешту Бендасюка, замкнули під ключ ще й двох кацапських попів, вовків в овечій шкірі, по імени Сандовича і Гудиму, бо показамо ся, що вони за московські гроші підраховували і листами доносили Москалеви, в який би то спосіб найліпше прийти московським жовнїрам, забрати Галичину і Буковину під російське ярмо під московську неволю. Наші мужики гонять колами з села московських запроданців, котрих польскі пани не сьміють вже так явно підпомагати, а дехто з них підпадає під ключі і під суд. Так як тепер Бендасюка, Сандовича і Гудиму, замкнули були давній ще ще двох синів кацапських патріотів зі Львова, Добрянського і Маркова за те, що ті доносили московському цареви за гроші, котрим то боком найліпше зайти і вдарити на Галичину. А от вже тими днями, приловили двох таких російських шпіонів в Галичині, одного в місті Закопанім а другого в Підгірю коло Кракова, як ті перебрані за кондукторів вымірювали границю, куди найвигіднїйше привести московських жовнірів, а де було би найліпше підложити камінь під колійові вози, або висадити пророхом зелізничі мости. Так то важуть на смерть наших дітий московські Юди, запроданці, а всьо за рубель, за кругдий гріш.

Щастє, що на тих кацапських пройдисьвітів пізнав ся вже наш руський нарід і хто себе шанує, той не піде на кацапську вудку. Але не треба справи засипляти і де появить ся, треба нищити кацапську шараньчу. А коли всі ми станемо гуртом, то в коротці кацапській гнилї буде конець.

Страйк англїйських портових робітників.

Англія від чотирох літ під знаком безнастанних страйків, які спричиняють величезні шкоди для торговлї і промислу Великобританїї. Школи, які можна порівнати хиба з наслідками війни. Англія, у себе витворює поживи ледви стільки, що може виживити тамошне населенє всего через один місяць, а на 11 місяців мусить спроваджувати зза моря. Сей ввіз поживи оплачуєть ся переважно вивозом славних англійських вовняних виробів, на яких головно опираєть ся англїйський промисл.

З хвилею, коли вибухає в Англії страйк, який здержує рух у фабриках, або перевозовий страйк, який здержує вивіз промислових витворів і привіз продуктів, Англії грозять необчислимі шкоди, прямо руїна. Так було в часі страйку вуглярів, так само тепер в часі страйку докових і перевозових робітників в льондонській пристани. Доси страйкує 100,000 портових робітників, зорґанізованих в „тред юніоні“ (союзі праці). Доси вже видно наслідки страйку. Ціни поживи підскочили більше як о 20 процент а в пристани гниють великі транспорти поживи. Коли страйк потреває далї, то Англії, а особливо столиці грозить голод.

Льондонські портові робітники з тредюніону страйкували вже і торік і тоді сповнено їх домагання а страйк скоро покінчив ся. В умові зі страйкарами, роботодавці застерегли собі, що мають право принимати і незорґанізованих робітників. І на се страйкарі згодили ся. Але сего року домагають ся вже, щоби на будуче того більше не було, щоби не принимано незорґанізованих, яких вони зовуть „чорноногими“.

D149

Тако домаганє поставили вони тому, що „тредюніон“ чуєть ся у силі перевести його і тому що „чорноногі“ під проводом орґанізатора „чорноногих“ п. Томаса, представляють вже також поважну силу, яку покищо можна зломити, але яка на будуче може представляти поважну небезпеку. Тому те-ж одним з домагань є те, щоби „чорноногі“ приступили до тред-юніона або стратили працю.

Надіють ся що роботодавці уступлять й сповнять всї домагання „тредюніонських“ робітників та жертвують також і „чорноногих“.

ВАЖНЕ ДЛЯ МІСЦЕВИХ СЕКРЕТАРІВ І ОРҐАНІЗАТОРІВ Р. Н. С.

Отсим повідомляємо усіх пп. місцевих Урядників і орґанізаторів Р. Н. Союза, що на підставі параграфу 276 старого, а 273 нового статута, посмертна запомога може бути записана лишень на жінку, дітей або яких инших кревних. Запис посмертного на особи чужі, на церкви, або на всякі инші інституції, як також записуванє посмертного в сей спосіб: „після тестаменту“ — не є важний, бо се спротивляє ся законам Сполучених Держав. Для того просимо застосувати ся до сего правила при виповнюваню декларацій і змінюваню спадкоємців.

Просимо також на місячних справозданях завсїгди подавати причину суспендованя або вимазуваня членів.

Від Головного Уряду Р. Н. Союза.

ДО ВСІХ ВП. СЕКРЕТАРІВ І ОРҐАНІЗАТОРІВ ВІДДІЛІВ Р. Н. СОЮЗА.

Звертаємо отсим увагу пп. Секретарів, щоби не присилали декларацій без виповненя сьвідоцтва лїкарського, яке находить ся на другій стороні декларації, позаяк такі не будуть приняті. Члени понад 43 літ, мають предложити метрику або який инший доказ свого віку.

Рівнож при виповнюваню декларацій просимо на те уважати, щоби на декларації було подано, на яке посмертне член хоче належати, перечеркнемо слово ціле або половину посмертне (ого), кілько має він і його жена літ, імя жени або якого инного члена родини, після того, кому член записав посмертне. Секретарі мають уважати, щоби член заявив, якої єсть віри. Не вистарчає сказати, що член єсть Русин або руської віри, бо таких маємо вже кілька.

Член, котрий не вміє писати, має зробити на декларації пером знак хреста, уміючий писати має підписати ся власноручно на обох сторонах декларації.

Місячні справоздання т. є. друки на жовтих картках, як також адреси нових членів просимо виповнювати і присилати враз з деклараціями і розметом.

Від Головного Уряду
Р. Народного Союза в Америці.

ДОБРІ РАДИ.

Мухи а синя краска. В аґрономічних заведенях для роблення досьвідів переконались, що кіньских стаєн, які помальовано синьою краскою, мухи завзято уникали.

Синю краску робить ся зі слідуючої мішанини.

10 фт. хльорку вапневого розпускаєсь в 100 квартах води і додає ся до того тільки ультрамарині, щоби мішанина мала сильно синю краску, та малюєсь нею стіни пензлем або квачем.

ЙОГО ВЛАСНИЙ ДОВЖНИК.

„SVOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

ANTHONY CURKOWSKY, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА“
часопись для руского народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців $2.00
до старого краю на 12 місяців ... $2.50
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Адреса:
„SVOBODA“
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

„Побіда“ Тафта.

Велика національна комедія, яка від двох тижнів розгривала ся на конвенції републиканської партії в Чікаґо, Ілл. поміж Тафтом а Рузвелтом, остаточно добігла кінця. Тафт „побідив“ на цілій лінії. Републиканська партія іменувала його опять дня 22-го с. м. кандидатом на президента Злучених Держав.

Ся номінація відбула ся серед сцен, про які ніодин з присутних на конвенції ніколи не забуде. Сейчас по принятю плятформи, предсїдатель Рут заявив, що поіменно після азбуки буде викликувати імена стейтів, а дотичні делеґати мають проголосити імя кандидата, на якого голосують.

Алябама не мав ніякого вибранця. Делеґат Арізони сидів наче глухонимий. І так стейт за стейтом, без відповіди. Також і Айова не відізвала ся. Дійшло до Ню Йорку. Все ще нема ніякої відповіди. Делеґат Преденґаст, якого Рузвельтівці вибрали, що перший має проголосити на конвенції імя Рузелта, сидів мовчки. Шум невдоволеня пішов по цілій гали. Прийшла черга на стейт Огайо. В. Ґ. Гардінґ підніс ся і проголосив імя Тафта. Грімкою, довгою бесідою став він вихвалювати усї заслуги, які Тафт положив для розвою краю, і заявив, що стейт Огайо може бути думний з того, що припала йому в уділї честь першому проголосити се велике імя. Народ Злучених Держав має повне незахитане довіре до сего „улицетворения чесности, персоніфікації відваги, недостижимого ідеалу справедливости, сьвітлого апостола мира та любови, яким є Вілїям Говард Тафт“.

Коли делеґат назвав імя Тафта, в завмерлих кріслах делеґатів нараз закипіло житє. Буря оплесків та радісних окликів зірвала ся серед Тафтових приклонників. Замахано в воздухах капелюхами і хустинками а з кількох тисяч грудий зривав ся раз за разом оглушаючий оклик радости. По ґалєрях жінки і дівчата зі всїх сил причиняли ся рівнож до збільшеня галасу і гамору. З кождою хвилиною демонстрація ставала голоснїйшою, грімкійшою.

Та за хвилину показало ся, що Гардінґ трохи за скоро викликав демонстрацію за Тафтом. Він все ще стояв на естраді, та ніяк не міг допросити ся спокою, аби формально і після принятого звичаю, урядово так сказатиб, проголосити номінацію Тафта. Після цїлого сего замішаня, делеґати стейтів Каліфорнія, Ню Джерзи, Пенсильвенії та инших, які заявили ся за Рузвелтом, сиділи мовчки і спокійно на своїх кріслах, начеб їх зовсїм не обходило се все, що довкруги діяло ся.

І нараз, не знати відки, як і куди, піднїв ся серед галї величезний, крівавочервоний прапор з портретом Тафта. Демонстрація дійшла кульмінацийної точки. Якийсь делеґат з Ілїнойс зняв з себе навіть сурдут, аби мав чим махати.

А по сїм наступила сцена, на яку вже заздалегідь можна було бути приготованим. Піднято прапор з портретом Тафта. Делеґати з тих стейтів, що остали йому вірні підняли щити з емблемами своїх стейтів і рушили походом за прапором. На чолї йшов стейт Ню Йорк, опісля Міссіссіпі, Тексас, часть Індіяни, Невади, Колорада, Ню Гемпшір, Кентоки, Монтани, Арканзас, Міссурі і т. д.

Хоруниий з прапором виліз на підвисшене і відси почав махати своєю хоругвою. Опять залунали оглушаючі оклики. Цїлих 16 мінут тревав роздираючий уха галас, вереск, крик. Приклонники Тафта похрипли і доперва аж тодї вдало ся предсїдателеви привернути спокій.

Делеґат Гардінґ став продовжати свою бесїду. Його їдкі випади проти Рузвелта викликували серед приклонників Тафта грімкі оплески. Але і Рузвелтівцї зарухали ся. Почали наслїдувати всї можливі голоси, які лиш можна почути в добірній менажерії. Ся анті-Тафтова демонстрація досягла вершка, коли бесїдник назвав Тафта найбільшим поступовцем отсего часу. Делеґати зі стейтів Мейн, Ореґон, Норт Дакоти та Фльориди, які сиділи коло себе, перейшли з язикової до пястукової борби. Тузин поліціянтів з трудом продирав ся на місце борби. Пару хвилин весь інтерес і вся ціль републиканської конвенції сконцентрували ся в виді замашистого кулака, належачого до якогось делеґата з Норт Дакоти, а який прилип до фізіономії делеґата МкФарлєна з Фльориди. Сей не лишав ся довжний і з того вивязала ся завзята битва стейту проти стейту.

Гардінґ продовжав мимо того свою бесїду. Демонстрація Рузвельтівців ставала все голоснїйша так що аж предсїдатель саркастично став просити „джентельменів“, аби заховували ся по „джентельменськи“.

І так продовжало ся засїданє делеґатів пізно у вечір. Коли остаточно показало ся, що Тафт одержав номінацію, наступив розпад републиканської партії. Рузвелт ще пополудни заявив своє виступленє з партії і на його то порученє прихильні йому делеґати здержали ся від голосованя.

Сего самого дня, а зглядно 22 мінуті по півночи отже вже слїдуючого дня прочитав делеґат Аллен з Канзас на конвенції слїдуючу заяву:

„Безпеоечно більшість находячих ся тут делеґатів чесно вибрав народ, аби вони перевели на сїй конвенції номінацію. Тимчасом за відомостю і згодою пана Тафта більшість „Національного Комітету“ вкрала при помочи так званої „Steam-Roller“-методи, та через шкандальне легковаженє і потоптанє прінціпу найелєментарнїйшого почутя чесноти та приличности, яких 80 до 90 делеґатів. На лїсту делеґатів положено імена відповідного числа ошустів, щоб позорами справедливости здавити дійсну волю народа, та видати нечесну більшість за чесну.

Тепер конвенція не згодила ся на се, аби імена тих неправних делеґатів зчеркнути з лїсти, отже сим самим контролююча її більшість удобрила ошуство... Се поступованє відбирає теперішній конвенції право називати ся републиканською конвенцією та репрезентувати дійсну републиканську партію. Сподїю ся, що всї ті делеґати, яких вибрано як приклонників Рузвелта, від тепер здержать ся від голосованя в кождій справі, якуб не предложила отся конвенція. Не звільняю ніодного делеґата від приреченя голосувати на мене, колиб він дійсно голосував, однак серед існуючих обставин маю повну надію, що взагалі ніодин делеґат не буде голосувати.

Конвенція, як вона тепер виглядає, не має найменчого права заступати інтереси виборців з републиканської партії. Вона репрезентує тепер нїчо иннього, як лиш ошуство, що здоптало у порох волю усеї партії. Кождий чоловік, якогоб іменувала ся конвенція, збере лиш овочі скуточного лайдацтва. І се для слави кождої людини булоб дуже небезпечно, серед отсих обставин приняти номінацію тої конвенції; колиб мимо того знайшла ся така людина, що принялаб сю номінацію, то тим самим стратилаб право до підмоги зі сторони кождого републиканця. Вона стратилаб право моральних зглядів жадати підмоги від кождого чесного чоловіка, без огляду до якої партії сей чоловік належав.

(підпис:) Теодор Рузвелт“.

Так отже наступив цілковитий розлам поміж делеґатами Рузвелта і Тафта, а тим самим найсильнїйша полїтична партія в Злучених Державах розбила ся на два ворожі табори. Рузвелт катеґорично виступив з републиканської партії та порішив заложити нову, независиму політичну партію. В тій цїли віддав делеґатови Алленови висше наведену заяву до прочитаня її на конвенції. За дозволом предсїдателя він виступив і заявив, що хоче прочитати заяву, яку зложив в його руки Т. Рузвелт. На звук сего імени зірвав ся неописаний галас. Делеґати зірвали ся з своїх місць, замахали прапорами та стали кричати: „We want Teddy!“ Ґалєрії стали підпомагати сю демонстрацію з усїх сил. Повних 20 мінут панував пекольний галас. І коли Аллєн даремно ждав на спокій, вхопили делеґати з Ню Джерзи свій прапор і уставили ся до походу через галю. Сейчас прилучили ся до них делеґати з Мінесоти, Небраски, Індіяни, Вест Вірджінїи та Оклягоми а в пару хвилин опісля надтягнула Пенсильвенія, Мейн та Норт Каролайна; довгий похід серед вигукувань, окликів та оплесків рушив через салю. Один з машеруючих вирвав прапор стейту Ілїнойс, але ніодин делеґат з того стейту не взяв участи в поході. Коли похід наблизив ся до місця, де сиділи делеґати з Мічіґен, почала ся грізна перепалка, яку однак поліція сейчас задавила. Тепер прилучили ся до походу також і делеґати з Савт Дакоти, Огайо та Міссурі.

Тимчасом предсїдатель немилосерно товк молотком об стіл і наконець вдало ся йому привернути лад. Тепер голосно відчитав заяву Рузвелта, яку безнастанно перериванo окликами, свистами та псиканєм.

В бесїді, яку долучив Аллен до повисшої заяви Рузвельта, заявив між иншим таке: „Ми не хочемо цілковито обдерти корабель з вітрил! Ми не хочемо розламу, не хочемо виступати! Нї, ми лишимо ся тут, як вічний протест проти того, що тут вирабляє ся, а нарід сам нехай осудить наше поступованє!“ Шалена демонстрація наступила, коли Аллєн скінчив свою промову.

Ще тої самої ночи Рузвелт відбув довгу нараду зі своїми приклонниками, нараджуючи ся про дороги і способи з організованя нової партії. Але про се, як також і про приняту на сїй конвенції плятформу републиканської партії напишемо вже на другий тиждень.

Комітет ювилейний Івана Франка — а „Свобода“.

Під таким заголовком помістила „Народна Воля“ в 25-ім числї статю, закидуючи нам, що ми не оголосили зазиву завязавшого ся в Ню Йорку комітету до збираня жертв для пошанованя ювилею Івана Франка. Між иншим пише ся там таке:

„Свобода“ накликувала до відсьвяткованя 50 літних роковин смерти Шевченка. „Свобода“ оголошує вечерницї в память 51 лїтних роковин смерти тогож поета. Чомуж однак в справі ювилею Франка заняла так вороже становище? Чи тому може, що Франко не є вірним греко-католиком і не-раз ба і не два заявляв се вітверто у своїх творах та стягнув на себе за те неласку попівську?“

Підсунувши, чи то формально вмовивши в „Свободу“ се фальшиве заложенє, виводить ся дальше на його підставі цїлу довжезну науку, що „не може оціняти вартости працї таких діячів як Франко або Шевченко лиша після того, о скільки они годять ся або не годять ся з греко-католицизмом“ і т. д. і т. д.

За отсю науку ми „Народній Волї“ чи то „Нюйорському ювилейному комітетови“ не можемо подякувати, бо се є як раз нам погляд. Доказом сего нехай буде ся обставина, що „Свобода“ помістила перша на американській Руси поклик в справі ювилею Івана Франка, а „Народна Воля“ здобула ся на сей поклик доперва аж в тиждень чи два пізнїйше. Підсувана отже „Свободі“ інсінуація сходить до ряду звичайних собі, не конче моральних штучок, якими звикли послугувати ся посваривші ся баби-цокотухи.

„Нюйорський ювилейний комітет“ з'ідентифікував себе з Іваном Франком, і на тій підставі, що „Свобода“ не помістила його поклику, заявляє, що „Свобода“ є ироти Івана Франка. Та воно трохи инакше. Що „Свобода“ не є проти Ів. Франка, се сьвідчить наведений висше факт, а кромі сего і численні пригадки, подавані заєдно в новинках. А що „Свобода“ не помістила відозви чи то зазиву „Нюйорського комітету“ то на се зложили ся такі причини.

Знаємо вже з досьвіду, що значать всякі „комітети“ в Ню Йорку. Ми знаємо, що деякі спеціяльно завязані комітети колисьто по вічах збирали датки на фонд Січинського. Зібраних гроший не відїслано до сеї пори, хоть вже від того часу минуло добрих два роки. Ми знаємо дальше, що в Ню Йорку опять збирав „комітет“ жертви на памятник Шевченка. Зібрані гроші опять десь прилипли. Ми знаємо дальше, що ще инші нюйорські „комітети“ збирали датки на

підмогу Павлика; з зібраних грошей післано частину, бо за решту треба було заплатити галю чи щось там подібного. Знаємо наконець, що знова инші „нюйорські комітети“ збирають гроші на таки свій питомий „Народний Дім“ та ледви дотягли до пару соток, а вже сварень така сила, тілько всякої плутанини, що крий Господи. Послідний, то є теперішний „ювилейний комітет“ може собі бути цілком відмінний, цілком не схожий до попередних, але де запорука сего? А по друге, чи хто подивує ся сему що „Свобода“ маючи стільки сумного досьвіду з усіма попередними нюйорськими „комітетами“ не може мати довіря і до теперішного, хотяйби він був — як вже зазначилисьмо — цілком відмінний від усіх дотеперішних „комітетів“.

Але поминім і се. Головною причиною, для якої „Свобода“ не помістила і не помістить ніякого зазиву чи заклику „нюйорських комітетів“ є та, що ми катеґорично відмовляємо нюйорським товариствам права мішати ся в якунебудь патріотичну справу як негідним тої чести.

Длячого? Се докажемо власними словами Нюйорських патріотів. Свого часу, у „Свободі“ закликали один одного до складаня жертв на „Народ. Дім в Ню Йорку“ системою трійок. Що то є система трійок, пояснювано з нагоди того в 38-ім числі „Свободи“ з 1911-го року, в той спосіб: „Хтось почуваючи себе до патріотичного обовязку зложити на якусь народну ціль свою лепту, та хотячи сею справою заінтересувати когось більше, посилає свій даток на згадану ціль до редакції часописи, подаючи рівночасно імена своїх двох товаришів чи знакомих чи одномишленників з зазивом рівнож жертвувати на сю ціль. Сі два, коли суть людьми чесними, сейчас шлють після своєї спромоги датки на сю ціль....... А для недбалих, байдужних все знайде ся якийсь спосіб укараня: чи то товариський бойкот, чи наклеймованє публичне чи що иншого“...

Так думали нюйорські „патріоти“, коли ходило о гроші на їх власну ціль.

Тих „патріотів“ покликав системою трійок комітет з Сиракюз. Н. Й. до зложеня і відісланя лепти на „Фонд Рідна Школа“. І хоть вже рік добігає ніодин нюйорський відділ, ніодно товариство не спромогло ся на сповненє сего патріотичного обовязку. А ми навіть ще знаємо, що і не думає його сповнити, бо мовляв: „у нас суть свої справи, і нас нічого не обходить „Рідна Школа“.

„Свобода“ вже два рази пригадувала нюйорським патріотам їхній народний обовязок. Дарма. І тепер лишило ся лиш прилїпити до них їх власні слова: товариський бойкот.

І тому „Свобода“ не могла помістити ніякого зазиву „нюйорського комітету“.

А може „Народна Воля“ инакше думає?... Раді послухатиб.

Новинки.

Заговір на австрійського престолонаслідника. Відень, 24. червня 1912. Якийсь італійський селянин, по імени Іпавік, виговорив ся по пяному, що один італійський сьвященик, Кантінаро, дав йому 100 долярів за те, аби він приобіцяв, що кине бомбу в автомобіль архикнязя Йосифа Фердинанда, коли сей буде переїздити дорогою поміж альпейськими горами у одній місцевости. Оба заговірники, сьвященик і селянин, зістали арештовані. В домі Іпавіка, недалеко Горициї, найдено справді бомбу, що була призначена до висадженя у воздух австрійського престолонаслідника.

Досмертне калїцтво російського царевича. Одинокий син царя Миколи, восьмилітний Алексей, зранив ся був колись-там в ногу, що не могла довший час загоїти ся. Саме тепер доносять до Відня із Петербурга, що кількох визначних лікарів оглядали недужого царевича і прийшли до спільного переконаня, що у него загнїздили ся в правім колїні сухітничі бацилї, а в наслідок того він зістане мабуть досмертним калікою. Крім того весь орґанізм молодого царевича є дуже слабосилий, а з сего дуже мала надія, щоби він міг колинебудь засїсти на престолї свого батька.

Маленький прогульковець. Трилітний синок одної жінки, що мешкає над затокою Джемейка (Лонґ Айленд) бавив ся довший час на березї моря, а відтак влїз у невеликий човен, що находив ся на березї, і почав бавити ся в моряка. Коли мати вийшла з хати і стала оглядати ся за своїм „Чарліом”, він був уже віддалений о яких 500 ярдів від берега. Відплив води уносив човен щораз дальше на повне море, а налякана мати, побачивши се, наробила крику і не надумуючись довго, кинула ся ратувати дитину. Зайшла у воду по саму шию, а відтак з криком вернула ся на беріг. Човен був уже за далеко. Маленький Каролько скакав собі весело по човні і вимахував до матери руками та сьміяв ся сердечно з її непорадности. Назбігало ся богато других жінок і вони дали знати про небезпеку двом хлопцям, що купали ся неоподалїк в морю. Сї хлопці, один 12, а другий 14-літний, почали з усїх сил плисти до віддаляючого ся човна і по якімсь часї дістали ся до него. Маленький моряк привитав їх обох як своїх добрих знакомих і сусїдів та бігав собі дальше по човні, весело підскакуючи. При тім човні не було весел, тож оба хлопці доволї намордували ся, заки їм удало ся притягнути його до берега. Коли вже небезпека минула, мати плакала з радости, синок сьміяв ся на руках матери, а всї сусїдки тїшили ся. Ущасливлена жінка хотїла нагородити обох спасителїв її Каролька, але великодушні хлопці подякували чемно за добре слово, ніякої нагороди не хотїли приняти і вдоволені сповненєм обовязку, вернули весело на своє давнїйше місце. Зараз таки одягнули ся і пішли домів, відпочивати по тяжкій та небезпечній праці.

Витревалі виборцї. На острові Тасманія, коло Австралії стала ся в останних днях цікава пригода. П. Ірль, кандидат на посла, обїзджаючи свій округ, вступив до ворожої єму громади, де скликав передвиборче віче. По його промові предложив один із слухачів заяву недовіря шефови робітничої партії. Тоді забрав п. Ірль голос і заявив, що не допустить до сеї ухвали, бо буде говорити доти, доки нікого вже не буде в салї. Була саме тоді 9. година вечером в середу. Кандидат зачав промовляти. По 12. год. одна з присутних пань замітила, що вже настав четвер. Бесїдник заявив, що він може говорити навіть до суботи. О 1. годині по півночи много опустило салю, а о 2-ій ледви кількох слухало бесїдника. По третій годині говорив п. Ірль вже на потемки, бо лямпи згасли з недостачі нафти. Коло 4. год. вичерпаний кандидат замовк, сїв на фотель і засипляючи бачив, як двох з його слухачів будили других, що полягали на долївці, щоби проголосити заяву недовіря. Цїла витревалість п. Ірля пішла на нїчо, бо слухачі таки його побідили і перевели свою ухвалу.

Полїційний пес детективом. В однім домі в Лодзї (Росія) при вулици Новотарській найдено труп 10 лїтної дївчинки, дочки льокатора сього дому, яка счезла перед кількома днями. Тому, що не було ніяких слїдів злочину, а підозріпє, яке мала поліція було не вистарчаюче, ужито до вислїдженя виновника полїційного пса. Найперше спроваджено його до пивниці, де саме доверщено убійства; відтак побіг пес на перший поверх сього дому, та задержавши ся перед дверми льокатора Гершка Бляйвайса, почав брехати та дерти ся до дверий; коли отворено двері, впав пес до помешканя, перебіг через всї покої, відтак кинув ся на шапку, що лежала на столї, а яка була власностію 17 лїтного сина льокатора Генрика Бляйвайса; син утік був з дому та схоронив ся на стриху одного дому при иншій вулици. Однак пес вислїдив його там, індаґований, випер ся з початку вини, однак пізнїйше признав ся, заявляючи, що не мав наміру убивати дївчини, коли вона однак сильно боронила ся, удусив її.

Женщина послом в Чехії. З Праги доносять що вибір звісної чеської письменниці п. Куматицької при тіснїйшім голосованю на соймового посла в Молодім Болеславі є мабуть запевнений. Та однак сумнївно, чи вдасть ся їй, в разї вибору, увійти до сойму, бо намісник кн. Тун заявив, що не видасть їй посольського цертифікату, отже вона буде мусїти оперти ся о висші інстанції, а також відкликати ся до рішеня сойму, о скільки, очевидно, сей окажеть ся спосібним до праці. Пані Куматицька кандидує яко офіціяльна кандидатка молодочеської партії і досї займала ся переважно полїтичною лїтературою.

'Бетонові кораблї. Іспанія приступила до будови нових кораблїв з зелїзного бетону. Кілька проб з попередного року виказали примінене сего матеріялу до будови кораблїв за дуже щасливе. Зелїзний бетон показав ся о много відпорнїйшим на діланє води як зелїззо. При пробах виявило ся також, що кораблї з бетону виходять щасливо при найбільших зударах з зелїзними кораблями. Мають вони і ту дуже важну сторону, що є о много дешевші як з огляду на матеріял так і на будову. Згадати треба, що на думку будувати кораблї з бетону впав перший італїйський інжінер, Ґабелїні, ще перед десятьма лїтами і вже тоді будовано такі човна і кораблї в тайнї перед цікавим оком сьвіта.

Галичина переходить в жидівські руки. З кождим роком збільшає ся в Галичині земельна власність в руках Жидів, коли тимчасом христіянське хлїборобне населенє в першій мірі руське, позбуває ся наслїдком жидівської лихви останного кусня рілї і хати а приневолене покидати батьківщину, тисячами іде за границї і за моря шукати красшої долї. До 1877 р. не вільно було Жидам в Галичині набувати землї. В сїм роцї було в Галичині всего 38 Жидів, що розпоряджали земельною власностю. В 1889 р. було таких Жидів 68, в 1883 р. 289 Жидів-власників великих земельних посїлостий. В 1890 р. були вже 4-та часть земельної посїлости в жидівських руках, прочі чотири пяті части були сильно обтяжені жидівськими гіпотеками. В 1892 р. перейшло в жидівські руки 300 сільських господарств. Протягом 11 лїт продано дорогою ліцитації, спричиненої майже виключно Жидами, 21.889 сільських господарств, вартости 46 мілїонів корон. Протягом трех лїт 1895—1898 загарбали Жиди 2.856 сільських господарств при помочи лихви в свої руки.

Продовженє людського житя. Звісний російський учений, професор Мєчнікоф з інститута Пастера в Парижи, доконав нового винаходу, про що повідомив француську Академію Наук. Именно вигодував він в кишках пса спеціяльного бациля, якого назвав „ґльиковактер”, а якого культура була-б в силї убивати бацилї в людськім жолудку, наслїдком чого чоловік мігби жити і 200 лїт. В кругах учених виражають ся доволї скептично про сей винахід проф. Мєчнікова.

Черевики роботи Л. М. Толстого. До московського артиста й властителя богатої артистичної колєкції, Остроухова, звернув ся один властителя маґазину обувля з доволї оригінальною пропозицією: Він просив колєкціонера винайміти йому за цїну 3000 рублїв на один рік пару черевиків вшитих пок. ґр. Толстим на те, щоб він міг виставити їх за виставою свого маґазину! Коли Остроухов на те не пристав, помисловий купець почав просити бодай о фотоґрафію сих черевиків. Як вияснило ся, Остроухов має справдї пару черевиків, які ушив був пок. ґр. Толстой для поета Фета. Черевики сї носив Фет, а були вони такі добрі, що поет написав для автора „Війни і мира” посьвідку з похвалами для легкости, вигідности і тривкости вшитих ним черевиків.

Вияснене загадочної справи. Кілька днів тому назад принесли були телеґрами з Парижа слїдуючу сензацийну вість. В місті Анже (Angers) щез десь без слїду дня 2-го с. м. рано тамошний сьвященик Пітон. Отже той сьвященик покликаний до хорого, вийшов того дня із свого помешканя около пів до девятої години вечером і від тої пори вже більше не вернув. На далекім передмістю знайдено торбинку з церковними річами та одяги того сьвященика, а за ним самим і слїд пропав.

Власти були того переконаня, що тут має ся з убійством, бо коли поліція в недїлю рано взялась переводити ревізію в помешканю сьвященика, знайшла цїлий дім від гори аж до споду ограблений. Всї меблї були порозбивані і перешукані. О. Пітон був дуже богатим і мав богато цїнних паперів, котрі всї пропали. Все то роблено так тихонько, що господиня не чула найменшого стуку. Припускали, що вломники, котрі знали сьвященика і його грошеві відносини, засїли ся десь на него і його убили, забрали ключі як він мав при собі і так зовсїм тихо дістали ся до його помешканя. Всї пошукуваня за о. Пітоном позістали без успіху. Хорий, до котрого він мав прийти, не видів його. На капелюсї Пітона, котрий також знайдено, була пришпилена карточка зі словами: „Смерть сьвященикам!“. Карточка та була очивидно лиш на то пришпилена, щоби збаламутити поліцію. Вчера наспіло з Ліону сеї загадочної справи: Парох з Андже, о. Пітон, признав ся перед поліцією, що спроневірив гроші одержані на добродїйні фондації і що видумав байку о своїм уведеню, щоби уникнути підозріня. Сьвященика поки що лишено на волї, поки аж не наспіє від прокураторії з Андже приказ, що дальше з ним робити.

Асирійський цар Асархадон.

Асирійський цар завоював державу царя Лаїля. Зруйнував і спалив усї міста, усїх-же мешканців перегнав на свою землю, військо перебив, а самого царя Лаїля посадив в клїтку.

Лежачи в ночи на своїм ліжку, цар Асархадон думав про се, якою смертю карати Лаїля? Нараз почув коло себе шелест і, відкривши очи, побачив старця з довгою бородою і з добрячим поглядом.

— Ти хочеш карати смертю Лаїля? — запитав старець.

— Так, — відповів цар. — Я лиш не придумав ще, якою смертю вкарати його.

— Та-ж цар Лаїль се ти, — сказав старець.

— Се неправда, — відповів цар, — я — то я, а Лаїль — то Лаїль.

— Ти і Лаїль то все одно, — сказав старець. — Тобі лиш видаєть ся, що ти не Лаїль, а Лаїль не ти.

— Як здаєть ся? — запитав цар. — Я ось лежу на мягкім ліжку, довкруги мене покірні менї раби і невольниці, а завтра буду я, як і сегодня бенкетувати з моїми приятелями, — а Лаїль наче птах сидить в клїтці, а завтра буде з висолопленим язиком сидіти на палї і корчити ся доти, поки не здохне, а тїло його буде розірване собаками.

— Ти не можеш знищити його житя, — сказав старець.

— А як-же се було з тими 14 тисячами вояків, котрих я убив і з їх трупів зложив високу могилу? — відповів цар. — Я живий, а їх нема; значить ся я можу знищити житє.

— По чім се ти знаєш, що їх нема?

— По тім, що я не бачу їх. Головне-ж се, що вони мучились, а я нї; їм було кепсько, а менї добре.

— І се також лиш видаєть ся тобі. Ти мучив самого себе, а не їх.

— Не розумію тебе, — сказав на се цар.

— А хочеш зрозуміти? — запитав старець.

— Хочу.

— Підійди сюди, — приказав старець, вказуючи цареви на ванну повну води.

Цар встав і підійшов до ванни.

— Роздягни ся і війди у ванну.

Асархадон зробив се, що приказав йому старець.

— Тепер, як лиш я почну ляти на тебе сю воду, — сказав старець, зачерпнувши в кварту води, — пірни з головою.

Старець наставив кварту над головою царя і цар пірнув у воду.

І як тільки цар Асархадон пірнув, він почув себе вже не Асархадоном, а иншим чоловіком. І ось, чуючи себе тим иншим чоловіком, він бачить себе лежачого на богатій постели з гарною жінкою. Він ніколи не бачив тої женщини, але він знає, що се його жінка. Жінка ся встає і каже до нього: ,,Дорогий мій мужу Лаїлю, ти втомив ся від працї вчорашнього дня і тому спав довше, як звичайно, але я стерегла твойого спокою і не будила тебе. Тепер же князї очікують на тебе у великій палатї. Одягай ся і вийди до них."

І Асархадон, розуміючи з сих слів, що він є Лаїль, не дивуєть ся сьому, лиш дивно йому, що він до тепер не знав сього. Отже встає, одягаєть ся і йде у велику палату, де ждуть на нього князї.

Князї низьким поклоном аж до землї витають свого царя Лаїля, відтак встають і на його приказ сїдають перед ним, а найстарший із князів починає говорити про се, що не можна довше терпіти всїх наруг лютого царя Асархадона і треба йти проти нього війною. Але Лаїль не годить ся на се, лиш приказує післати до Асархадона послів, щоби його усовістити і каже князям розійти ся. По сїм він іменує поважних людий своїми послами і наказує їм про се, що вони мають переказати цареви Асархадонови.

Покінчивши сї справи, Асархадон, почуваючи себе Лаїлем, виїзджає в гори на польованє за дикими ослами. Польованє повелось. Він сам убиває двох ослів і вернувши до дому, бенкетує зі своїми приятелями, дивлячись на танцї невольниць.

Другого дня, як звичайно, він виходить на двір, де очікують на нього прошаки, підсудні і убогі, та рішає предложені йому справи. Покінчивши сї справи, він іде знов на улюблену свою забаву-польованє. І сього дня удаєть ся йому самому убити стару львицю і захопити її двоє львинят.

По польованю він знову бенкетує із своїми приятелями, забавляючись музикою і танцями, а ніч проводить з улюбленою своєю жінкою.

Так живучи, проводить він дні і тижні, очікуючи повороту своїх послів висланих до того царя Асархадона, котрим він був перше.

Посли вертають аж за місяць з відрізаними носами і ухами.

Цар Асархадон казав переказати Лаїльови, що се, що зроблено з його послами, буде зроблено і з ним, коли він зараз не пришле на окуп визначену суму срібла, золота і кипарисового дерева та не прийде сам поклонити ся Асархадонови.

Лаїль, що був перше Асархадоном, знову скликає князїв і нараджуєть ся з ними про се, що треба робити. Всї кажуть одноголосно, що треба, не очікуючи нападу Асархадона йти на нього війною. Цар годить ся на се і стаючи на чолї війська, іде в похід. Похід тягнеть ся 7 днїв. Кождого дня цар обїздить військо і розбуджує хоробрість у своїх вояків. На осьмий день його війська сходять ся з військами Асархадона серед широкої долини на березї ріки. Війська Лаїля хоробро бють ся, але Лаїль, що був перше Асархадоном, видячи, що вороги наче муравлї збігають ся з гір, заливають собою долину і перемагають його війська — кидаєть ся на своїй колясї в середину битви, пробиває і рубає ворогів. Але війська у Лаїля на сотки, а у Асархадона — на тисячі, і Лаїль чує, що він ранений та що беруть його в неволю.

Девять днїв іде він з иншими невольниками закований серед вояків Асархадона. На десятий день приводять його в місто Ниневію і замикають в клїтку.

Лаїль терпить не стілько від голоду і ран, кілько від сорому і від розпуки та свого безсиля. Він почуває себе безсильним відплатити ворогови за все зло, котре він терпить. Одно, що він може, се те, що не дасть приводу своїм ворогам радіти його терпінями. Він твердо постановив, мужно, без нарікань, зносити все те, що з ними буде.

Двацять днїв сидить він в клїтцї, очікуючи кари. Він бачить, як відводять на місце страченя його рідних і приятелів. Чує стогони караних; одним з них відрубують руки і ноги, а з других живцем друть шкіру, але він не оказує ні тривоги, ні болю, ні страху. Бачить, як пахолки ведуть заковану його любу жінку. Він знає, що ведуть її за невольницю до Асархадона. І він переносить се без жалю.

Та ось два кати отворяють клїтку і затягнувши йому ременем руки за спиною, підводять його до залитого кровю місця кари. Лаїль бачить острий скровавлений паль, з котрого що йно зірвали тїло помершого на нїм приятеля Лаїля. Лаїль догадуєть ся, що паль сей освободили для його страченя.

З нього знїмають одежу. Лаїль жахаєть ся, глянувши на худоту свойого, колись сильного, гарного тїла. Два кати підхоплюють се тїло за худі рамена, піднімають і хотять опустити на гострий паль.

— Зараз смерть, загибіль, — думає Лаїль і, забувши свою постанову видержати мужно в спокою до кінця, він, ридаючи, молить о помилуванє. Ніхто не слухає його.

,,Таж се не може бути, — думає він, — я мабуть сплю. Се сон." І він силкуєть ся, щоби пробудити ся.

— ,,Адже я не Лаїль, я Асархадон, — думає він.

— Ти і Лаїль, ти — і Асархадон, — чує він якийсь голос і почуває, що траченє починаєть ся. Він скрикує і в тій хвилї висуває голову з води. Старець стоїть над ним, виливаючи йому на голову з кварти останок води.

— О, як я страшно мучив ся! І як довго! — каже Асархадон.

— Де там довго, — мовить старець. — Ти що йно пірнув і в тій хвилї назад висунув голову з води. Вач, що вода з кварти не вся ще вилялась. Чи ти зрозумів тепер?

Асархадон нїчого не відповідає, лиш з страхом дивить ся на старця.

— Чи зрозумів ти тепер? — питає далї старець. Се ти і ті жовніри, котрих ти поубивав — се ти також. І не лиш жовніри, але і ті звірі, котрих ти убивав на польованю і пожирав на своїх бенкетах, були також — ти. Ти думав, що житє лиш в тобі, але я стягнув з тебе заслону ману і ти побачив, що діlaючи зло иншим, ти чиниш його і собі. Житє одно у всїм і ти проявляєш в собі лиш частину сього одного житя. І лиш в сїй одній частинї житя, в собі, ти можеш поліпшити або погіршити, побільшити або поменшити житє. Улїпшити житє в собі ти можеш лиш сим, що будеш руйнувати перегороди, що відділюють твоє житє від инших сотворінь, будеш уважати инші сотворіня собою і любити меш їх. Знищити житє у инших сотворінь се не в твоїй власти. Житє убитих тобою сотворінь щезло з твоїх очий, але не знївечилось. Ти думав продовжити своє житє і вкоротити житє иншим, але ти не в змозї сього зробити. Для житя нема ні часу, ні місця. Житє — хвилана і житє — тисячі лїт, і житє твоє і житє всїх видимих і невидимих істот сьвіта — однаково рівне. Знївечити житє і переинакшити не можна, тому, що воно лиш одно є. Все проче лиш нам видаєть ся.

Сказавши се, старець зник.

На другий ранок цар Асархадон приказав увільнити Лаїля і всїх забраних в неволю та заперестав карати смертю.

На третій день він прикликав до себе свойого сина Ашурбаніпала і передав йому царство, а сам пішов зразу в пустиню, роздумуючи над сим, про що довідав ся від таємничого старця. А потім він почав ходити у виді мандрівника по містах і селах, проповідуючи людям, що житє одно, і що люди роблять зло лиш собі, коли хотять чинити зло иншим сотворіням.

З російського переклав
А. Веретельник.

В справі Календаря Р. Н. Союза на 1913-ий рік.

Ухвалою Головного Виділу Р. Н. Союза поручено підписаному зладжене і зредаґоване календаря Р. Н. Союза на 1913-ий рік. Щоб вивязати ся з наложеного обовязку як найкрасше, та щоби Календар нашої орґанізації під кождим зглядом міг відповісти усім вимогам, бож се від ряду літ одинока руська книжка, яка опускає друкарську прасу в Америці, отсим запрошує ся до співучасти як найширший загал.

Передовсім у кого є хист і талан писарський зволить надсилати малі повістки і оповідання. Першеньство будуть мати оповіданя і образці з житя американських Русинів, а опісля історичні. Поодиноке оповідане зі згляду на невеликий обем книжки не може перевисшати 6 сторін друку великої 4-ки.

Праці наукові, популярно-научні розвідки і т. п. В тім напрямі пожадано-б було, щоб Вп. автори передше порозуміли ся з редактором календаря, аби не вийшло таке, що присланоб дві праці, на ту саму або дуже схожу тему. Научні розвідки рівнож повинні держати ся в висше зачеркнених рамцях.

Попри безсмертну славу (лаврові деревця вже засаджені) кождий автор, якого оріґінальна праця найде приміщене в календари Р. Н. Союза на 1913-ий рік, є управнений до гонорара по 2½ цента за стрічку друку (в одній шпальті).

Охочі перекладати дещо чи то з белетристики чи то научно-популярні розвідки, зволять ласкаво рівнож порозуміти ся з підписаним, щоб уникнути евентуальних заводів. Гонорар: 1 цнт. від стрічки друку (в одній шпальті).

Вп. п. автори зволять евентуальні свої праці присилати в той спосіб, щоб вони найшли ся в руках редактора календара найдальше по день 1-го серпня 1912-го року. Усі праці, які надійшлиб пізнійше, безусловно не будуть могли бути узгляднені.

Фотоґрафії Братств і Товариств. Отсі відділи Р. Н. Союза а також кружки сьпівацькі, театральні і т. п., які хотілиб, щоб їх фотоґрафії були поміщені в календари на 1913-ий рік, зволять їх прислати до рук редактора найдальше по день 1-го серпня с. р. Рівночасно з фотоґрафією просить ся прислати чек або моней ордер виписаний на імя „Свободи" на суму 5.00 дол. Сї гроші ужиє ся на покрите коштів виладженя з фотоґрафії пригожої до друку кліші. Місце в календари безплатно. Пожадано було-б, щоб отсї товариства, що схочуть помістити в календари свої фотоґрафії, рівночасно з ними присилали і коротеньку історію свого товариства. Отся історія мусить бути писана як найбільше звязло і не буде гонорована.

Оголошеня. Календар Р. Н. Союза, який розходить ся в кількадесять тисяч примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Русинами. Хто має якийсь бизнес, а залежить йому на тім, щоб про него знало як найбільше людий повинен дати своє оголошенє до календаря Р. Н. Союза. Ціни суть вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 25.000 примірників. Цїла сторона, величини 9¼ цаля через 6 цалів коштує 25.00 дол. Місце на окладинках та спеціяльні сторони дорозше, після умови. Пів сторони величини 4½ через 6 цалів коштує 15 дол.; чверть сторони, величини 4½ через 3 цалї 10 дол. Найменче оголошенє може обіймати 3 через 2 цалї і коштує 5.00 дол. Хто хотївби в своїм оглошеню помістити також і фотоґрафію чи то свою чи то свого бизнесу, мусить прислати з ньої готовий до друку кліш; єсли нї, то поносить кошт виготовленя такого кліша з фотоґрафії, то значить, що його оголошенє буде о стільки дорозше коштувати, кілько винесе кошт виготовленя з фотоґрафії друкарського кліша.

Текст оголошень мусить находити ся в руках редактора календара найдальше по день 1-го вересня. Гроші за оголошеня належить посилати рівночасно. Оголошеня на кредит безусловно не будуть друкувати ся.

Хтоб хотів заняти ся збиранєм оголошень до календаря, зволить листовно віднести ся до впорядчика по близші інформації. За труд даємо значний процент.

З горн зазначує ся, що всякі оголошеня від фірм „лїкарських" що то лічать листовно на сотки миль, дальше оголошеня покутних „банкирів" без урядової запоруки, та всї такі оголошеня, з яких на перший погляд пізнати, що вони суть обчислені на ошуканьство легковірних, не можуть бути поміщені в календари Р. Н. Союза.

Ант. Цурковський,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Книжки

котрі можна дістати в друкарні „Свободи":

	цнт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дїтий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про звірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Жите, зарібки, орґанізації і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Народний рух австр.-угор. Русинів	15
Оповіданє про Алї Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	10
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релїгійні віровaня	20
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	10
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Унія в Америці	20
Які то є люди на земли, з 20 образ.	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15

Хто не уміє говорити по англійськи
а хотївби мати добру книжку до науки, нехай купить собі
РУСЬКО-АНГЛІЙСКИЙ Тлумач
Сторін 256. — Тверда оправа.
Цїна 60 центів.

Замовленя належить висилати на адресу:

SVOBODA,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ПОПУЛЯРНІСТЬ ПАПІРОСІВ ZIRA ЗРОСТАЄ.

Денна втїха для тисячів.

Не одному буде дивно, з якої причини папіроси ZIRA тїшать ся такою великою славою. Ся причина — то якість того тютюну, з якого виробляють ся ті папіроси. Найважнїйші прикмети папіросів ZIRA: чистий, запашний тютюн найліпшого турецького сорта, знаменитий виріб і незвичайна дешевість. У кождім краю можете дістати сї папіроси, 10 штук за 5 центів. У кождім пуделку находить ся гарний атласовий платок, а з таких платків можна зробити неодну хорошу річ для прикраси помешкання.

ПОЗІР! ПОЗІР!

усі ті, що змінюють свої адреси.

Експедиція нашої часописи просить усіх тих Вп. Родимців, читачів нашої часописи, які змінюють місце свого побуту чи помешкання, повідомлювати про се адміністрацію „Свободи“ після поданого понизше взірця:

Член відділу Р. Н. Союза ч. ....

Імя і назвиско моє звучить ....

....

Моя стара адреса звучить ....

....

Прошу посилати „Свободу“ на нову адресу, яка звучить ....

....

Просимо затямити собі сей взірець і після того взірця зміняти, в разі потреби, свою адресу.

SVOBODA

83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Фарми на продаж.

1) Хочу продати як найскорше фарму, 15 акрів чистого поля, 3 акри ліса, дім о девять обширних кімнатах, стайня — те все спродаю за 3200 долярів. Готівки 1500 дол. — а решта на сплату.

2) Фарма, 5 акрів' чистого поля, ціна 600 дол., половина з сего готівкою.

3) Фарма, два акри чистого поля на головнім розї дороги, 600 дол.

Хто хоче бути своїм паном і себе і свою родину на страшний час забезпечити, то прошу сейчас удаватись до Вашого краяна і Русина: ГРИГОРІЙ ФАНОК, WHIPPANY, N. J.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, 101 6th St., Monongahela City, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Глова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
С. Маркевич, New Alexandria, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Органїзатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ПОКВІТОВАНЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 2326 КВІТ $149.38
на сто сорок девять дол. і 38 ц., котрі п. Михаїл Старик отримав як спр. часть по батьку Якові з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Деслодж, Мі. 20-го червня 1912.
Мих. Старик.

Сьвідки:
Мих. Спрінч,
Іван Гузій.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 50.
Теодор Ревак секр.

Ч. 2333 КВІТ $170.00
на сто сімдесять долярів, котрі місц. уряд Бр. сьв. Георгія отримав як похор. кошта по Василю Сушко з Головної Каси Руського Нар. Союза в Америці.
Н. С. Пітсбурґ, Па. 15. червня 1912.
Стеф. Маціїовський.

Сьвідки:
А. І. Гречинський,
о. Йосиф Гануля.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 250.
Ст. Маціїовский предс.,
С. Кос секр.

Ч. 2346 КВІТ $500.00
на пять сот долярів, котрі п. Анна Манько отримала як посмертну запомогу по мужу Петрі з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Вест Сенека, Н. Й. 16. червня 1912.
Анна Манько.

Сьвідки:
Йосиф Тобіяш,
Юрій Руяк.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 137.
Іван Чвайкус предс.,
Николай Мазурчак секр.

Ч. 2366 КВІТ $220.00
на двіста двайцять долярів, котрі місц. уряд отримав як похор. кошта по Грицю Фецич з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Вест Павлет, Вт. 17. червня 1912.
Ст. Дунда.

Сьвідки:
Максим Ясінь,
Петра Джинала.
Від місцевого Уряду Руськ. Народного Союза в Америці.
С. Поґан предс.,
Ст. Дунда секр.

Ч. 2341 КВІТ $1000.00
на тисяч долярів, котрі п. Танька Вах отримала як посмертну запомогу по мужу Николаю з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Нортгемптон, Па. 5-го червня 1912.
Танька Вах.

Сьвідки:
Іван Свала,
Григ. Михаліцкий.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 33.
Дм. Придимірський предс.,
Ілько Махіброда секр.

Ч. 2343 КВІТ $200.50
на двіста долярів і 50 цнт., котрі п. Анна Шубравська отримала як посмертну запомогу по мужу Івані з Головної Каси Руського Народного Союза в Амер.
Трентон, Н. Дж. 4-го червня 1912.
Анна Шубравська.

Сьвідки:
Данило Шумський,
Ант. Шубратський.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 245.
Павло Стадник предс.,
Матв. Скоропад секр.

Ч. 2344 КВІТ $99.50
на девятьдесять девять дол., 50 ц. котрі місцевий уряд отримав як посмертну запомогу по Івані Шубравський з Голов. Каси Руського Народного Союза в Америці.
Трентон, Н. Дж. 4-го червня 1912.
Анна Шубравська.

Сьвідки:
Іван Паславський,
Ант. Шубратський.
Від місцевого Уряду Руськ. Народного Союза в Америці. Від. 245.
Павло Стадник предс.,
Матв. Скоропад секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Запорожська Січ" від. 117 завідомляє всїх своїх членів, що півpічні збори відбудуть ся на дни 29. с. м., то є в суботу, поч. о год. 8. веч. під ч. 134 Е. 7-ма ул. (Мілер). Член неявивший ся заплатить 15 цнт. а урядник 25 цнт. кари. — К. Камінський секр. рек.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов „Тисьмениця", від. 144 подає до відома своїм Товаришам, що півpічний мітінґ відбуде ся дня 14. липня с. р. точно о год. 6-ій вечером по Вечірни, в гали на 6-ій улици, „Ехо гал", ч. 431, на другім поверсі. Вступ до нашого Тов. вільний через липень і серпень, а до Р. Н. Союза після статута. Тов. платить в разі слабости 10 дол. запомоги. По інформації прошу удати ся до орґанїзатора, 305 Е. 3. ул. — А. Зубрицкий.

СТ. ЛЮІС, МО. Бр. сьв. Вол. Вел., від. 179 повідомляє всїх своїх членів, що півpічний мітінґ відбуде ся дня 21. липня, в гали церковній; на сей мітінґ кождий член без винятку мусить явити ся; справи важні мають бути вже раз покінчені; неявивший ся урядник заплатить 1 дол. а член 50 цт. кари, без винятку, хиба мусить йти до роботи або лежить хорий. Так само заявляє ся, що о один тиждень скорше т. є. дня 14-го липня наш від. 179 має брати участь в параді при віднаках, о годині 9.15 в церковній гали, звідки має ся вимашерувати з другими товариствами до церкви на Сл. Божу, а відтак в походї аж до галї п. Валевського на Ст. Джордж стр. — Д. Микитяк, предс.

БУФАЛО, Н. Й. Братство сьв. О. Николая, від. 127, подає до відомости, що півpічний мітінґ відбуде ся 21. липня 1912. На тім мітінґу кождий член мусить явити ся. Всї члени мають вирівнати свої залеглі довги; котрий член це явить ся на тім мітінґу, заплатить 1 дол. а урядник 2 дол. кари. — А. Бумбар, секретар.

СКРЕНТОН, ПА. Братство сьв. Володимира, від. 162 взиває всїх своїх членів, щоби явили ся дня 4-го липня о годині 6-ій рано в церковній гали, в параді, понеже о годині 7-ій всїдаємо на трен і від'їдемо на Олд Фордж, на посьвячене церкви сьв. О. Николая. Неявивший ся член заплатить 1 дол. кари, понеже той день вільний від праці. — Стеф. Чолій предс., Ф. Демкович секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Бр. Пр. Тройці, від. 203 повідомляє всїх своїх членів як місцевих так і з околиці, що півpічний мітінґ відбуде ся в суботу, дня 6-го липня с. р. точно о годині 8. вечером в гали під ч. 76 Норт 6-та ул. Просить ся прибути на сей мітінґ, позаяк суть дуже важні справи до залагодженя. Так само взиває ся довгуючих членів, щоби вирівнали до згаданого дня свій довг, бо в противнім разі будуть виключені з Братства і Р. Н. Союза. Єсли член не явить ся на сей мітінґ, підпадає карі 50 цт. а урядник 1 дол. Важні справи! Буде приниматн ся нових членів без вступного до Бр. а до Р. Н. Союза після статута. Мітінґи відбувають ся в кожду четверту суботу по першім. Бр. Пресьв. Тройці в разі слабости, покалїченя або потовченя платить тижнево хорої запомоги 5 дол. В случаю смерти члена Бр. дає на кошта похорону 200 дол. а на похорон жени члена 100 дол. — Іван Балко предс., В. Саїв кас., Л. Мигаль секретар.

ВЕСТ ПАВЛЕТ, ВТ. від. 17. повідомляє своїх членів, що півpічний мітінґ відбуде ся дня 14-го липня с. р. о год. 3-ій по пол. в тій самій сали, де звичайно. На тім мітінґу буде приниматн ся нових членів без вступного до Бр. а до Р. Н. Союза після статута. — Ст. Дунда, секретар.

РАЗ НА ВСЕ.

Усїх тих, що змінюють свої адреси, **просить ся дуже**, щоб при зміні писали **стару і нову адресу**, як також **число відділу** до котрого кождий зміняючий адресу належить.

Хто не буде придержувати ся отсего, не може мати опісля до нікого найменчої претенсії, єсли не буде діставати „Свободи".

З поважанєм
Експедиція.

Любезні в Христї Братя і Сестри!

Дня 14. липня (юлія) 1912 р. т. є. в недїлю, о 10-ій годині рано, Клевеляндска парохія ім. сьв. Ап. Петра і Павла, буде обходити величаве торжество

Посьвяченя нової Церкви,

яка находить ся при College Ave. на розї W. 7th Str.

Чину посьвяченя зволить довершити наш руський греко-кат. Епископ, Преосьвященний Кир Сотер при ласкавій співучасти місцевого і поза-місцевого Всч. Духовеньства.

Торжество посьвяченя попередить місія під проводом Преосьвященого Владики, від четверга вечером почавши т. є. від 11-го до 14 го юлія с. р.

До Cleveland, O. прибуде Преосьвященний Владика в четвер о год. 6.15 (Standard time) на Erie Depot, звідки по привитаню Іх Преосьвященьства, вирушить похід місцевих брацтв, товариств і членів парохії, при звуках брацких банд до церкви при College Ave.

Щоби той день загальної, найбільшої радости всїх тутешних громадян звеличити як найторжественнїйше, упрашаєсь до ласкавої участи в торжестві всї місцеві і доокoличні брацтва та товариства, всї місцеві і доокoличні парохії. Надіючись що кождий і кожда, що має бодай крихітку любови і привязаня до свого рідного обряду і своєї народности, прибуде на наш празник

Здоровимо всїх
Слава Ісусу Христу!
Комітет парохіяльний
при Церкві сьв. Ап. Петра і Павла
в Cleveland, Ohio.

В сам день посьвяченя т. є в недїлю 14 го липня по вечірни о год. 7. відограють місцеві аматори, в шкільній гали українську оперу в 4-ох діях
„СВАТАННЯ НА ГОНЧАРІВЦЇ".
До милого побачення.

Пошукую свого брата, **Николая Заяця**, з села Лужан, п. Кіцмань, Буковина. Мусить пробувати в Америці або в Канаді бо вже около 9 літ як виїхав з краю. Хтоб о нїм знав або він сам нехай зголосить ся на адресу: **John Zajac**, Box 8, Sault Ste. Marie, Ont., Canada. 26—28